

Dr. Pol Volk

Nacela zdravog života

Sadržaj

Pocnite ispočetka.....	3
Voda.....	6
Gričanje.....	9
Prekinite s losim navikama.....	12
Kako prestatи sa losim navikama?.....	17
Zapanjujuća otkrica o ishrani.....	20
Anatomija.....	21
Sta jesti?.....	23
Riba.....	25
Hrana životinjskog porekla.....	27
Bolesti viska.....	30
Sirce.....	34
4. Kljucevi uravnotezenog zivota.....	35
Vitaminske tablete.....	37
Kalcijum.....	39
Vestacki zaslađivači.....	40
Sećer.....	42
Preradjevine.....	43
Izgled hrane.....	45
Ponovo secer.....	47
Masnoće.....	48
Vezbanje.....	50
Suncanje.....	52
Vazduh.....	54
Odmor.....	56
Kako smrsati?.....	59
Zvakanje hrane.....	62
Posle jela.....	63
Uz jelo.....	64
Raznovrsnost hrane.....	65
Jednostavna hrana.....	66
So.....	68
Brige, pesimizam.....	69
Pomaganje drugima.....	74

Pocnite ispocetka

Ako zelite da napredujete, da budete bolja osoba, za to je potreban poseban um. Treba stalno uciti i rasti. Mozda ce vas nesto u ovom izlaganju iznenaditi, ili se necete sloziti sa necim, ali se nemojte ljutiti. Razmisljajte o novim idejama, izadjite iz kalupa da bi bili bolja osoba. Vi to mozete ako hocete.

Ovaj materijal je vrlo jednostavan, dobro dokumentovan novim medicinskim istrazivanjima. Nemojte da ucite samo za sebe, nego i za porodicu, i za ljudе oko vas.

Poceti ponovo je izazov. Bice mozda poteskoca, ali zato budite otvorenog uma i srca, i unesute reforme uivot. Nemojte sve odjednom, nego one za sta ste sada spremni. Kasnije dodajte nove.

Odrastao sam na Aljasci. Imam 11 meseci starijeg brata. Imao sam mnoge bolesti kao dete (izvadjeno mi je slepo crevo, imao sam upale krajnika, itd.). Sa 23 godine odlucio sam da nesto promenim i to je potpuno izmenilo moj zivot. Imao sam lose navike (npr. jeo sam losu hranu). Moj otac je bio poslasticar, pravio je najvece torte na svetu. Pravio je kolace za 5 predsednika SAD. Uvek smo imali mnogo slatkisa u kuci. Rodio sam se debeo. Svi moji rodjaci su punacki. Sa 23 godine uneo sam promene u moj zivot. Moj s tariji brat nije uneo te promene i sada ima 150 kg, i jako pati zbog toga. Zdravlje mu je jako lose.

Takav sam mogao biti i ja, da nisam uneo ove promene u zivot. Ali ja sam odabrao promene, dakle, da ne budem kao ostatak moje porodice. Moji roditelji, deda i baba, svi su imali visok pritisak i srcane bolesti. Ja sam jedini u porodici koji ne koristim

lekove. Ne osecam se kao da imam 45 godina. Ako se brinete za svoje telo, vase telo ce se brunuti za vas.

U pocetku se cela moja porodica smejala ovim promenama, kao sto biste mogli i vi da se smejetе tome. Ali posle 23 godine takvog zivota, vise se ne smeju nego slusaju.

Principi dobrog zdravlja i zivota postoje od pre vise hiljada godina, ali su ljudi prestali da ih citaju i slusaju. Mi moramo saznati o masini u nasem telu. Neki znaju da brinu o masini u automobilu. Ali, u masini naseg tela provodimo 24 sata dnevno, 7 dana sedmicno. Toj masini je potrebna dobra nega. Moramo da vidimo kako ona radi. To je najvelicanstveniji aparat na planeti. Ako mu date sansu, on ce dati izvanredne rezultate.

Kada sam uneo ove promene, moja majka, medicinski radnik, bila je veoma nervozna. Moje ideje joj se nisu svidjale. Zato je insistirala da joj stalno saljem rezultate moje krvne slike da bi bila sigurna da sam zdrav. Rezultati su uvek bili izvrsni, bolji od njenih. Sada mora da prihvati da sam vrlo zdrav.

Jednom sam, pre 10 godina, testirao krv uz pomoc 40 testova. Sve je bilo dobro. Moja krv je bila jako cista. Lekari su mislili da moji bubrezi preintenzivno rade, ali to je bilo zbog hrane koju sam jeo. Direktor bolnice koji je jeo istu hranu kao ja, imao je iste rezultate krvi.

Pogledacemo sedam prirodnih lekara koji mogu da vas drze u ravnotezi. Ako drzimo tri ili cetiri, izgubicemo ravnotezu. Potrebno je drzati se svih sedam lekara za novi pocetak.

1. ISHRANA
2. VEZBANJE
3. VODA
4. SUNCE

5. UMERENOST

6. VAZDUH

7. ODMOR

U Londonu, na testiranju, ustanovili su da se izuzetno zdravo hranim. Testirali su me na u svetu poznatom Enton medicinskom centru. Culi su za predavanja koja sam drzao i testirali su me besplatno (pregled inace kosta 150 funti) da bi proverili moje zdravlje. Stavili su mi elektrode i rekli da trcim na masini. Svaka 3 minuta masina je isla sve brze i sve se vise dizala prednja strana (trcao sam uzbrdo). Rezultat je bio: "Veoma izuzetan". Rekli su da tu kategoriju imaju samo olimpijske atlete i da izgleda nemoguce da sam ja to ucinio. Rekli su mi da sam prestar i da ne treniram dovoljno (6-8 casova dnevno). Rekli su: "Sta god radite gospodine Volk, nastavite tako".

Ja zelim da i vi tako radite. Pitajte i svog lekara o ovom. Ali, proverite da li on cita novu literaturu. Neki lekari se jos drze udzbenika iz 60-tih i 70-tih godina. Potrebni su novi izvestaji. Nikad nije kasno da u svojivot unesemo promene. Samo svom telu moramo pruziti priliku.

Voda

Zeleo bih da probate jednu jednostavnu stvar u toku samo dve sedmice. Da li pijete najmanje 1 litar vode dnevno? A 2 litra vode dnevno? Evo zadatka: U sledece 2 sedmice trebate da pijete najmanje 2 litra vode dnevno." To je mnogo vode. Ako niste navikli, pocnite sa 1 - 1,5 litara vode. A posle 7 dana povecajte, dok ne dodjete do 2 litre. Morate biti sigurni da je ta voda cista. Mozda ce vam trebati filter. U Rusiji su ljudi posle 2 - 3 dana imali velike tegobe jer je njihova voda jako losa. Zato sam im reka o da prvo prokuvaju vodu, a onda da je sipaju u staklene posude. Zatim je treba izloziti suncu i pustiti da se par dana slegne, a onda onu na vrhu koristiti, a onu sa dna odbaciti. Pili su samo 1 litar, i to im je pomoglo. I mi bi, u mnogim slucajevima, trebali da je prokuvamo ili da nabavimo filter.

Nemojte piti vodu u isto vreme kada jedete. Ljudi to cesto rade, i zato im je urin uvek zut. Mi zelimo da urin bude bezbojan. Kada pijemo vodu za vreme jela, razredjujemo zeludacnu kiselinu i oslabljujemo je. Zato i varenje ne moze biti dobro i ne mogu se izvuci hranioci sastojci iz hrane, jer voda sve to ispera. Ne biste trebali piti vodu ni kratko vreme pre jela, vec 15 - 30 minuta pre. Takodje treba sacekati 1-2 casa posle jela, da bi bilo vremena da se svari hrana. Voda ometa varenje, jer ona prva biva apsorbovana (upijena), a kada jedemo zelimo da se absorbuje prvo hrana.

Pocnite sa 2 litre vode u toku 2 sedmice, i prestanite da jedete izmedju obroka. Sto se tice temperature vode, ujutro mozete piti toplu vodu. Ona prolazi brzo kroz sistem za varenje i dobro

ce vas isprati. Urin je najtamniji ujutro, a treba da se izbistri do podne. Mozete piti i hladnu vodu, ali ne ledenu vodu, i to iz vise razloga. Ledena voda ostecuje dentin nasih zuba. U zeludcu je 37 stepeni Celzijusovih, a ledena voda ima temperaturu 1 - 2 stepena, pa telo ne podnosi nesto tako hladno i trosi energiju na zagrevanje vode koja je mogla bolje da se iskoristi. Zasto dodavati sebi teret ledenom vodom?

Probajte ovo 2 sedmice, vredno je truda. Jedna studentkinja iz Los Andjelesa cinila je ovako mesec dana. Drugarica ju je pitala, koji je taj divni novi puder koji je stavila. Odgovorila je da nema sminku, nego da pije 2 litra vode dnevno. Drugarica je rekla: "Kazi mi istinu: Koja je marka pudera?" Devojka je ponovila: "2 litre vode dnevno, zaista." Drugarica je bila uporna: "Samo nas dve cemo znati i biti tako lepe. Kazi mi ime? Izgledas tako divno i prirodno." Devojka je opet ponovila: "2 litre vode dnevno." Drugarica je ljutito uzviknula: "Dobro, ne moras da mi kazes." Nije verovala da je tako jednostavno.

Vasem telu je potrebna voda, i to mnogo vode. Probajte! Videcete kako cete divno izgledati i kako cete se osecati iznutra. Vase telo ce se oduseviti. Kada domacica pere posudje da li uzima malo vode da bi oprala posudje? Ne, puno vode joj je potrebno. Jednom casom vode dnevno tesko je oprati celo telo. Potrebno vam je bar 2 litra dnevno - pun rezervoar za dobro funkcionisanje. Pijte vodu u toku celog dana. Neki pokusaju da ujutru popiju sve. Vase telo stalno mora da se ispira, celog dana. Kafa, caj, mleko i s ok nisu isto sto i voda, jer moraju da prodju proces varenja. Oni ne funkcionisu kao voda - voda ispira. Zato ih ne mozemo uracunati u one 2 litre vode.

Vise vode treba piti kada je napolju vruce, ali 2 litre je sasvim dovoljno. U pocetku ce izgledati kao da svaki cas treba ici u toalet, jer vam mehur nije navikao. Ali, mehur je misic i moze da se rastegne da bi zadrzao vodu. I zeludac moze da se naduva. Ja obicno ne pijem vodu posle 16 casova, jer ne volim da ustajem u toku noci kada spavam. Zato odlucite kada cete prestati da pijete vodu. Neki ljudi mogu i pre spavanja da piju vodu, ja ne. Voda je divan izvor energije, vrlo jednostavna za upotrebu. To mo ze biti vas prvi korak za vas novi pocetak. Ako imate posebno oboljenje, posavetujte se sa vasim lekarom (ako prati novu literaturu). On ce vam reci da vam to nece naskoditi, nego ce vam biti mnogo bolje.

Ako zelite da nesto promenite uivotu, to je dobar znak. Ja vas ne poznajem, ne znam vase lose navike. Neke cete otkriti, ali nemojte da vam bude neprijatno. Ne zelim nikoga da osudujem. Zelim samo da vam kazem cinjenice. Vi odlucite kada ste spremni za promenu. Nemojte dugo da cekate. Sto duze cekate, losije ce biti vasem telu. Zato pocnite da sprovodite ove informacije uivot, ali ne sve odjednom. Meni je trebalo nekoliko godina da bih sve ovo uneo u svojivot. Danas su istrazivanja pomogla da bolje ra zumemo ono sto cinimo.

Grickanje

Jedna od losih navika u ishrani je grickanje, jedenje izmedju obroka. Sta se desava u vasem telu kada jedete izmedju obroka? Varenje pocinje u ustima posebnim enzimima u pljuvacki, koji razgradjuju skrob. Oni ne funkcionisu dobro u zeludcu, vec samo u ustima. Dok zvacemo, hrana treba da ostane 30-60 sekundi u ustima pre no sto se proguta, da se zeludac ne bi pitao sta je s vama, da li ste izgubili zube. Morate koristiti mikser koji se nalazi u ustima.

Drugi stepen varenja je u zeludcu. On je kao vodeni balon. Kada hrana pocne da se razgradjuje, posebni mali misici guraju hranu van zeludca (kao kad muzete kravu). Varenje se nastavlja u tankom crevu. Ali, pre no sto se zeludac isprazni, mi malo gricnemo izmedju obroka (umesto pauze od 5 sati, da bi se varenje zavrsilo). Ako je pauza manja od 5 sati, misici zeludca imaju probleme. Ovi misici se zaustavljaju, ne izbacuju staru hranu, dok se nova prispela hrana ne svari u zeludcu. Stara hrana ceka u zeludcu, a tu je jako toplo, tamno i kiselo, i hrana se gnjeci. To je kao kad ujutru zgnjecite hranu na tanjiru i odete na posao. Sta se uvece dogodilo sa hranom? Ona je trula. Sta se dogadja sa hranom dok ceka u zeludcu? I ona truli, i tako kvari nasu krv. Uradjeni su mnogi testovi da bi se ovo potvrdilo. U jednoj bolnici su sve medicinske sestre ucestvovale u testiranju. Jele su normalna 3 obroka, a izmedju obroka su trebale da nesto gricnu. Posle 3 dana bile su testirane. Posebni opticki sistem sa kamerom unesen je u sistem za varenje da bi se videlo sta je u zeludcu. Kada su izvadili hranu iz zeludca, nasli su hranu staru 3 dana, u veoma

Iosem stanju. Kao kad bi otisli na djubriste i jeli hranu odande. To se dogadja kada jedemo izmedju obroka. Hrana se kvari. Mozda jedete zdravo voce i povrce, ali pazite da ne jedete izmedju obroka, pauzirajte 5 sati. Da bi se hrana razgradila potrebno je 2-3 sata, a zeludcu je posle potreban odmor od 2 sata. Vas zeludac je misic, a svi misici tela moraju da se odmaraju (cak se i srce odmara izmedju 2 otkucaja).

Ako vas zamolim da 1000 puta preskocite konopac za 2 sata - to je vrlo tesko. Ali, ako vas zamolim da 1000 puta preskocite konopac za 2 sedmice, to ce vam uspeti, Zasto? Zato sto cete se odmarati. I vasem zeludcu je potreban odmor izmedju jela. Varenje je posao i misic zeludca mora da se odmori. Zato odmarajte 5-7 sati izmedju jela, ali ne manje od 5 sati. Ako je pauza manja od 5 sati, zeludac ce oslabiti i nece dobro funkcionisati. Iz hrane treba izvuci korisne sastojke, a 5 sati pauze pomoci ce vam u tome.

Ako jedete kasno uvece, ostanite budni bar 3 sata pre spavanja. Ako ranije zaspete, necete dobro spavati i probudicete se umorni. Vecina ljudi se ujutro budi umorna. Zasto? Spavaju 8 sati, pa zasto su onda umorni? Ako se budite umorni, to je upozorenje da nesto nije u redu. Ako dobro postupate sa telom, budicete se sami bez problema, naglo, sami od sebe i odmorni za novi dan.

Ali, nama se ujutro jos spava, protezemo se, idemo pred ogledalo i ne svidja nam se to sto vidimo. Ustinemo se da proverimo da li jos sanjamo. Zasto? Nesto nije u redu. Telo se nije odmorilo od jucerasnjeg Ioseg postupanja s njim, i od prekjucerasnjeg, i od mnogo pre. I posle svega, telo ne zeli da ustane. Budilnik zvoni, morate na posao, a telo kaze: "Ne! Ne mogu, pusti me na miru. Lose si postupao sa mnom, ne zelim

da ustanem. Ne zelim da jedem, ne zelim da pijem, zelim samo da umrem." A sve zato sto smo i ose postupali s telom. Vi znate da je ovo istina. I ja sam se ranije budio takav. Jedan od 7 lekara nedostaje. Mozda nemate pravu hranu ili dovoljno vode. Mozda ne vezbate ili se ne odmarate dovoljno. Mozda nedostaje nekoliko lekara. Potrebno je svih 7.

Da li zelite da prestanete da jedete izmedju obroka? Pokusajte, videcete kako cete se osecati. Na vama je da donesete odluku koliko dobro zelite da se osecate. Da li zelite da ustajete umorni ili odmorni - spremni za novi dan? Jednom prilikom sam bio gost na vencanju. Posle probe za vencanje otisli smo na veceru u piceriju. Za mene su spremili nesto dobro i zdravo. Bilo je 22 sata, a ja ne jedem tako kasno i nisam znao kako da se izvucem pred drustvom. Moja pica je imala divno sveze povrce i svi su se njome odusevili, a ja sam gledao kako da se izvucem. Setio sam se i rekao: "Ko zeli komad ove pice?" I za tren je nestala! Stric mi je rekao: "Vrlo si bistar momak, zasto nisi nista jeo?" Odgovorio sam mu: "Ja vise volim da se probudim odmoran i srecan, nego da par trenutaka uzivam da jedem picu. Da sam je pojeo, imao bih uzasnu noc, lose bih spavao i probudio bih se umoran, a ja to ne volim. Ja to toliko ne volim, da cu radije izostaviti picu da bi se mogao probudit radostan." Kad pocnete da cinite ove dobre stvari, to ce vas pokrenuti da nastavite dalje. Tako je bilo sa mnom, tako ce biti i sa vama.

Prekinite s losim navikama

Kako prestati sa losim navikama? Svi mi imamo lose navike. Navike se stalno razvijaju i mnoge su korisne, inace bi stalno morali da ucimo nove stvari. Ali, neke nase navike su destruktivne, na primer pusenje. U SAD zakoni su vrlo strogi sto se tice pusenja, inace bi nas zivot bio vrlo tezak. Cak i predsednik SAD mora da izadje napolje ako hoce da pusi, ili da plati 1000 dolara, ali on ne pusi.

Vodio sam seminare za odvikavanje od pusenja. Ljudi su ocajnicki pokusavali da ostave tu losu naviku. Cesto mislimo da nase navike nisu tako lose, ali cinjenica je da su neke mnogo losije nego sto mislimo. Neki vole da nesto gricnu kasno uvece, a nekad to predje u citav ponocni obrok i bude se umorni, imaju mamurluk od hrane. Neki ljudi imaju losu naviku da jedu slatkise, i to na kraju svakog obroka, bar nesto slatko, ili malo vise slatkog. Moj prijatelj Dzon bio je sladokusac. Jednom je izasao iz poslastica rnice sa punom kesom krofni. Bio je tako srecan. Smesio se svojoj kesi sa krofnama i onda ugledao mene. Pomislio je: "Ooo, ne!" Pogledao je u kesu, pa u mene, pa opet u krofne, pa u mene i rekao: "Sigurno se pitas sta cu sa ovim krofnama?" Rekao sam: "Verovatno ces ih pojesti, iako znas da je to losa hrana. To mnogi znaju, a narocito ti! Pogledaj, mast je procurela po kesi, unutra je samo belo brasno, secer i vestacka aroma." Onda je on uzviknuo: "Ja to ne bih trebao da jedem!", i bacio je kesu u kantu! "Dz one, zasto si tu uradio?", upitao sam ga. On je kazao: "Zato sto je to lose za mene." "Dzone da li je to zato sto stvarno to mislis ili zato sto sam ja ovde? Sta kad ne budem ovde? Da li ces ih

pojesti? Sve dok stvarno ne budes verovao da je to lose za tebe nenes se oslobođiti krofni. Postaces njihov rob."

Ja ne zelim da ljudi prestanu sa losim navikama iz pogresnih razloga, jer ce se vratiti tim navikama. Ono sto cinite kad nema nikoga oko vas, to ste stvarno vi. Tada govori ono sto je unutar vas. Ja zelim da imate prave razloge, da znate zaista sta vam te krofne mogu uciniti. Neki ljudi kazu da ishrana nije toliko vazna: "Ako se ne drogiram, ne pijem alkohol, nije bitno koliko jedem. Nije bitno ono sta ulazi u telo, nego ono sto izlazi." Da li to znaci da mozete uzeti i kokain i LSD jer nije bitno sta ulazi u telo nego sta izlazi? Ono sto ulazi sigurno utice na ono sto izlazi. Pitajte nekog alkoholicara ili narkomana. Ono sto ulazi u telo je jako vazno. Ono sto danas pojedete, to sutra govori i zivi kroz vas.

U SAD odrasta generacija bez kontrole, neuravnotezena, sa epidemijom suicida (samoubistava). Ljudi vrse lagano samoubistvo drogom i alkoholom. Nema dovoljno zatvora, a ni policajaca za sve takve. Medjutim, ni to nije resenje. Resenje je vratiti ih u ravnotezu. Kako? Strucnjaci kao Dr. Bernard (clan Udruzenja za sprecavanje bolesti na Univerzitetu Dzordz Vasington) sa timom od 3000 lekara proucili su sve mogucnosti i shvatili da smo neuravnotezeni zbog lose ishrane. I oni su napravili jednu mapu. Najcesce je najbolji plan najjednostavniji. Ono sto se desava za stolom vrlo snazno utice na nase izbore. Istrazivanja na zivotinjama potvrdjuju ovo. Imam dve vrlo strucne studije koje pokazuju ovo:

Labaratorijskim pacovima je bilo ponudjeno da piju cistu vodu, a takodje im je bila ponudjena voda sa 10% alkohola. Nijedan pacov nije htio da pije alkohol. Zivotinje znaju da je alkohol otrov. Covek je jedino zivo bice koje pije alkohol i tada postaje

Iuda zivotinja. Dali su pacovima umesto njihove normalne ishrane tipicno tinejdzersku hranu (hot-dog, pita od jabuka, ukiseljeno povrce, spageti, cufte, cokoladne torte, slatkisi, kolaci) na malim plocicama. Ova hrana ima mali procenat hranljivih sastojaka, a veliki procenat stimulativnih sastojaka kao sto su jaki zacini, meso, dok mleko i secer zajedno prave alkohol. Pacovi su to jeli. Ubrzo su svi pacovi poceli da piju alkohol. Ispali su iz ravnoteze. I mi ljudi, kada nismo u ravnotezi, donosimo loše odluke, postajemo destruktivni.

Posle nekog vremena uklonjena im je takva ishrana, i vracena normalna, uravnotezna ishrana. Vrlo brzo, oko 80% pacova pocelo je ponovo da pije samo vodu, a 20% je uginulo od ciroze jetre koja je posledica alkoholizma! Rezultati u vezi sa ljudima su jos gori, jer nama niko ne oduzima kafu, cokoladu, slatkise, meso, jake zacine i iritirajuću hranu. Mi to stalno jedemo, postajemo prestimulisani i agresivni. Roditelji se svadjaju sa decom: "Otkud odjednom da uzimas droge? Zasto pjes alkohol?" A dete kaze: "Ti si razlog mama. Naucila si me da zivim puneci me stimulansima."

Kada tinejdzeri postanu agresivni, seksualno aktivni i pocnu da koriste droge, potrebno je prstom pokazati krivca: "Mama u kuhinji!" Nije sva krivica u kuhinji, ali ovih 3000 lekara tvrdi da ishrana utice na ponasanje. Ako u sazrevanju zivite na malo hranljivih sastojaka a na puno stimulansa, skoro je nemoguce kada ostarite da se oduprete stimulansima, bilo putem seksa, droge ili alkohola. Celo telo će jedva cekati da bude stimulisano sve jacim stimulansima, jacim od cokolade i mesa, i tada ne shvatamo za sto ne mozemo da se zaustavimo. Zasto ne mozemo da kontrolisemo nas seksualni nagon? Zasto ne mozemo da ostavimo drogu, alkohol i cigarete? To je mnogima jako tesko da ostave.

Medjutim, mi znamo sta je ono sto mozemo da jedemo. To je jako vazno, zar ne? To je hrana sa vrlo malo stimulansa, a dosta hranljivih sastojaka - suprotno onome sto postoji u prodavnicama. Zato je skoro nemoguce da mladi budu uravnotezeni, jer su nauceni da budu van ravnoteze. U zatvorima i domovima za maloletne delikvente prvo razgovaram sa kuvarom. Niko to ne moze da shvati. Ne razgovaram ni sa upravnikom, ni psihologom, nego prvo razgovaram sa kuvarom, i tvrdim da ce se za 30 dana dogoditi promena u ovoj ustanovi. Na zlost, kuvar je degeo stari covek i cesto nece da promeni ni jedan recept koji je naucio jos u vojsci (puno masnoce, puno mesa). Za neku hranu u vojsci postoje posebni nadimci. To sigurno nije uravnotezena hrana koja nam je potrebna.

Pomoci ljudima je zato tezak zadatak. Mnogo ljudi ne veruje ovim studijama. Zato mladi gomilaju sve vise losih navika. I sa suzama govore: "Ne mogu da prestanem. Pokusavao sam na sve nacine i nisam uspeo." Ja im govorim o jednostavnim promenama: "Prestanite da slusate tu muziku bar mesec dana, vezbajte, jedite jednostavnu hranu (voce, povrce i zitarice)." I za mesec oni se osecaju drugacije, i mentalno i fizicki. Mnogi se tome smeju, osim onih koji su probali. Oni znaju da je to za njih bio korak u pravom smeru. To nije potpun odgovor, ali je veliki korak unapred. Zato je vazno da covek proucava sta je zdravo, i mi danas tacno znamo sta se desava kada nesto jedemo.

Jedan mladic je u SAD na rodjendanskoj proslavi jeo sladoled i tortu. To je mleko i secer koji u telu stvaraju butil-alkohol. Kada se mladic vracao kuci kolima, policajac ga je zaustavio zbog cudne voznje i dao mu balon za alko-test. Test je pokazao da u njegovoj krvi ima alkohola, i policajac ga je uhapsio. Taj mladic

je bio hriscanin koji nikada u zivotu nije pio alkohol. Mleko i secer nas ne naprave pijanim kao alkohol, ali se u zeludcu stvara los stimulativni alkohol zbog kojeg alko-test moze da bude pozitivan. Necete pasti, niti ce vam se spetljati jezik, ali ce vas alkohol stimulisati.

Roditelji ovog mladica su doveli advokata i lekara na sud, jer mladic nikada nije pio alkohol. Doktor koji je poznavao novu literaturu doneo je sladoled i kolac. Pre nego sto su ih pojeli, alko-test je bio negativan. Kada su pojeli mleko i secer, kratko posle toga, alko-test je bio pozitivan. Sudija je bio sokiran. Taj slucaj je zabelezen u SAD kao dokaz da mleko i secer u telu grade alkohol. Vrlo malo hranljivih sastojaka, a puno stimulirajucih. Onda se pitamo zasto nemamo kontrolu nad sobom. Razmislite o ovome. Mozda imate agresivne misli ili namere. Vi ih ne izvrsavate, ali stanje u kome se nalazite nije dobro. Jedina razlika je sto se jos nije pruzila zgodna prilika da to ucinite. Krivica je ista. Zato nije dobro da imamo ni takve misli, jer cemo u odredjenim okolnostima popustiti.

Kako prestati sa losim navikama?

Postoje mnoge tehnike kojima se ljudi služe. Ponavljanje je jedna od najboljih. Sto vise ponavljamo dobre stvari, manje cemo imati vremena za lose stvari, a ono sto je dobro dublje se urezuje u nas um. Ako bolje shvatimo kako mozak radi, lakse cemo doci do cilja.

Kako nastaje neka navika? Celije mozga su povezane linijama ili vezama. Svaka nova informacija koju naucimo predstavlja novu liniju ili vezu izmedju celija mozga. Pri svakom vezivanju cipela upisuju se novi detalji. Za govor su linije drugacije. Sto vise ucimo da govorimo, linije su sve dublje. Ponavljanje je ovde jako bitno. Veza izmedju mozdanih celija zove se sinapsa, i tu se desava elektricni proces slican pucketanju prstima. Kada impuls prolazi sa jedne na dugu celiju, na celiji mozga nastaje mala kvrga. Vremenom ova izbocenja rastu i smanjuju udaljenost izmedju dve celije mozga. Svaki put kada ponovimo tu aktivnost, udaljenost je sve manja i manja, a mi to mozemo sve brze da ponovimo (npr. vezivanje pertli: deca to nespretno rade i pri tom prave pokrete jezikom, jer ovaj put nije uhodan. Kasnije mozak sam kaze da jezik ne pomaze pri vezivanju pertli i zato odrasli ne izbacuju jezik dok vezuju cipele).

Milijarde takvih veza nalazi se u mozgu. Prepostavimo da je jedna takva veza losa navika, npr. pusenje. Sto vise pusite, razlika izmedju celija se smanjuje i vi pusite sve brze i vise. Onda stisnete zube i odlucite da prestanete sa pusenjem, i razbijete jednu vezu izmedju mozdanih celija, ali ostale veze cekaju novu cigaretu i to vas izludjuje, jer postoji jos dosta veza koje vas teraju da pusite. I kada dodje trenutak slabosti, zna se

sta se desava - vracamo se na losu naviku, i nove veze ponovo nastaju. Sta sada uciniti da se oslobođimo ovih veza? Bilo bi dobro kad bi neurohirurg mogao da nam prekine sve ove veze, ali i najbolji neurohirurg ne može da raskine veze za nase lose navike. Potrebno je da sto vise ponavljamo dobre stvari.

Evo nekoliko korisnih saveta za ostavljanje pusenja. Zamislite da odjednom imate jaku zelju za pussenjem, ili za nekom losom navikom koju imate. Taj stari djavo vam vice na uvo: "Hajde, ucuini to!", i vi imate jaku potrebu da to ucinite. Evo sta da radite: "Gledajte na sat jedan minut i mislite na nesto drugo, pozitivno i lepo (godisnji odmor ili telefonski poziv, neki radostan dogadjaj). Mozete da procitate nesto kratko i lepo. Ako posle jednog minuta jos uvek imate jaku zelju, ponovite ovo u toku jos jednog minuta. Ja cesto slusam duhovnu muziku. U toku drugog minuta razmisljajte o necem dobrom i pozitivnom. Na kraju drugog minuta, ako je taj nagon jos u vama, gledajte na sat jos jedan, poslednji minut. Doktori i psiholozi se slazu da ako ne odgovorite na neki nagon 3 minuta, potreba nestaje. Nagon funkcione samo ako mu odmah popustite. Zato se i zove nagon, jer vas nagoni da nesto odmah ucinite. Ako uspete da se uzdrzite 3 minuta, on ce potpuno nestati.

Nekad to uradimo i ne znajuci. Na primer, mozda ste se vozili autobusom, a za 30 minuta stici cete kuci. Odjednom vam se ide u toalet, ali kazete sebi da cete to obaviti za 30 minuta. Iako imate taj nagon, mozak govori telu da nagon nece biti zadovoljen sada. I vi razmisljate o necem drugom. Kad dodjete kuci, mozak kaze: "Sada nema izvlacenja." Vas mozak govori telu sta da cini. Sto vise vezbate vas mozak da rukovodi telom, imacete jaci karakter. Slab um uvek popusta svemu. Ako se cvrsto ne zalozite za nest o, pascete pod taj uticaj. Zato

razvijajte um da bi imali pravilan izbor. Los izbor automatski dolazi. Da bi bili na pravom putu, potrebno je uloziti napor. Zato je potrebno vreme i vezbanje, ali to nije tesko, treba to ciniti. Ako to ne cinimo, rezultati mogu biti katastrofalni.

Marko, moj cimer na koledzu, voleo je da ide na zabave, u nocne klubove i pije alkohol. Jednom se vratio kasno pijan i spremam za svadju. Ubrzo, Marko je pao na krevet. Ujutru sam ucio u biblioteci. Kad sam se vratio, Marko se tek probudio i sedeo je na krevetu. Nismo nista govorili. Marko je progovorio: "Pole, ja se bojam. Kao da je veliki taman oblak iznad mene. Izgleda da sam otisao predaleko. Ne znam sta da radim." Nakon sto sam ga podsetio na ono sto zna, on je uzviknuo: "Pole, znam, moram da prestanem da popustam losim navikama. Moram da svoj um ispunjavam lepim stvarima." Dakle, potrebno je da donosimo nove, dobre odluke uivotu, da vise vremena provedemo u korismim i konstruktivnom aktivnostima.

Zapanjujuca otkrica o ishrani

Sada cemo zaviriti u vas frizider da vidimo sta tamo ima. Ako se ne slazete sa mnom - u redu, ali iznecu vam onda rezultate svojih istrazivanja. Nemojte samo da kazete: "Ne verujem." Koristite mozak, recite mi zasto ne verujete. Ako je tacno ono sto mi budete rekli, promenicu svoje stavove. Ali, pokazite mi cinjenice kao sto cu pokazati ja vama. Neke ce biti iznenadjujuce, ali to ciniivot zanimljivijim. Zapamtite: Ovo vam govorim jer vas volim. Ne zelim da vas napadam i da se lose osecate. Zelim da vam bud e dobro.

Anatomija

Pogledajmo ljudski organizam. Kakva je to masina? Da li je ta masina stvorena da jede biljke ili mrtve zivotinje? Pocnimo od usne duplje, od misica zvakaca. Da li mozete da pomerate donju vilicu s leva na desno? Mozete. Mozete li da pomerate donju vilicu dole-gore i naprednazad? Mozete. Vilicu mozete pomerati u 3 smera kao i svi biljojedi. Mesojedi mogu da otvaraju usta samo gore-dole. Na primer, pas moze da otvara usta samo gore-dole, ne moze u stranu i napred-nazad, jer je on mesojed. Svaki zubar moze da nam kaze da su ljudski zubi namenjeni za jedenje biljaka. Nisu ostri i veliki kao kod medveda ili vuka. Nasi zubi nisu stvorenii da zagrizu meso ni da ga otkinu. Nasi zubi su stvorenii za biljke.

Pogledajmo sada organe za varenje. Nasa creva su veoma dugacka i zavijena. Deset puta su duza od poprsja. To je sasvim dovoljno za varenje biljnih vlakana. Danas se mnogo govori o vlaknima kojih ima u biljkama, a kojih nema u mesu. Sistem za varenje mesojeda se dosta razlikuje od naseg. Vrlo je kratak, samo 3 duzine poprsja zivotinje, jer meso mora vrlo brzo da izadje iz digestivnog trakta, posto moze lako da se zaglavi u nekom zavoju, pa na tom mestu nastaju tumori. Zeludacna HCL (hloro-vodonicna kiselina) mesojeda je 10 puta jaca od nase HCL. Nasa zeludacna kiselina nije dovoljno jaka da neutralise otrove koje sadrzi meso. Nase telo ne moze lako da izadje na kraj sa toliko holesterola iz mesa. Ljudi su pokusali da podignu nivo holesterola kod mesojeda hraneci ih svinjskom mascu. To nije uspelo, jer mesojedi eliminisu visak holesterola iz tela. Ali kod ljudi, koji imaju probavni trakt za biljnu ishranu,

holesterol se talozi u arterijama. Kod mesojeda je nepoznata arterioskleroza, i oni nemaju tegobe sa krvnim sudovima. Samo biljojedi koji se hrane mesom dobijaju bolesti arterija. Biljojedi se znoje preko koze, a mesojedi preko jezika. Nase sredstvo za sakupljanje ploda su 4 prsta i palac sa strane, da bi nezno ubrali voce i povrce a da ih ne unistimo. Kad bi smo imali sape kao lav, to ne bi uspeli. Njegove sape su za hvatanje zivotinja, a ne za hvatanje plodova. Mi nemamo kandze, ali su ljudi izmislili nozeve i viljuske da bi jeli meso. Vecina ljudi koji se uguse zalogajem hrane, ugusi se komadom mesa. To kazu u hitnoj pomoci. Od banane se niko nije ugusio.

Sta jesti?

Ovo su samo cinjenice. Mi smo stvorenji da jedemo voće, povrće, orasaste plodove i zitarice. To preporučujem iz Odbora za preventivnu medicinu. Setimo se doktora Bernarda i projekta 3000 lekara. Dr. Bernard je član Udruženja za prevenciju bolesti na Univerzitetu Vashington. Većina naše hrane, po njima, treba da bude voće, povrće, orasasti plodovi i zitarice. Ako nemate ovu hranu, onda se koristi meso, mesni proizvodi, ulje, secer i maslac. Mesu se i ne smatra vrstom hrane, nego nemam sto ljudi vole da jedu, a li ljudima to nije potrebno za jelo. Koristite život, prirodnu hranu da bi imali živo, prirodno telo.

Dr. Ruben Mesi, prvi predsednik Američkog medicinskog društva, imao je veliku odgovornost da čuva zdravlje nacije i bude predstavnik medicinskog zvanja u svetu. Zato je mnogo istraživao. Otisao je na sednicu kongresa SAD sa velikim predlogom da Amerikanci postanu nacija koja će se hrani biljkama, ali problem je bio što industrija mesa poseduje veliki biznis sa mnogo novca i mnogo advokata. Oni su odbili predlog. Dr. Ruben Mesi video je da većina ljudi u svetu jede biljnu hranu. U Indiji ljudi jedu samo so civo i pirinac. Na dalekom Istoku ljudi jedu soju i pirinac. U Centralnoj i Južnoj Americi jedu kukuruz i pasulj. U vrlo malo zemalja se jede puno mesa. Samo u bogatim zemljama Evrope i u Severnoj Americi se jede puno mesa. Veliki mesojedi - velike bolnice, to ide zajedno. Zurnal američkog medicinskog društva tvrdi da se biljnom ishranom može spreciti 97% zacepljenja u koronarnim arterijama. To je ubica broj jedan u SAD, a može se spreciti biljnom hranom. U junu 1961. godine dat je ovaj podatak.

Mi znamo ko je najveći ubica u Americi. Zasto to ne sprecimo? Zbog novca! Prehrambena industrija nije toliko zainteresovana za naše zdravlje koliko za nas novac. Ne zelim da se osecate neugodno, i u mojoj porodici rade sa mesom i jedu ga, puse i piju sta god im se svidja. Ja ih jos uvek volim, ali to ne ublazava cinjenice. Njihove bolesti u životu su sve veće i teže, i mogućnost da ranije umru je sve veća. Mnogi dokumenti to potvrdjuju.

Kako da dodjemo do uravnotezene ishrane? To je vrlo jednostavno. Medicinski fakultet u Harvardu je potrosio mnogo vremena da bi dosao do tog odgovora. Sve sto treba da učinimo jeste da jedemo raznobožno voće, povrće, orasaste plodove i zitarice. Tako ćemo dobiti sve potrebne hranljive sastojke.

Riba

Postoje 4 grupe biljne hrane: voce, povrce, orasasti plodovi i zitarice. Neki kazu: "Ja ne jedem meso, jedem samo ribu", i misle da se zdravo hrane. Pitam se: Sa kojeg drveta su ubrali tu ribu? Riba nije biljna hrana. Zelim da vam iznesem rezultate nedavnih istrazivanja Americkog udruzenja za ribe i zivotinje koje zive slobodno u prirodi. Ta istrazivanja je sprovedla vlada u SAD-u bez uticaja biznismena. Neka istrazivanja se danas narucuju novcem neke kompanije. Tih informacija treba da se cuvamo. Oni progla savaju da je dobro ono sto oni prodaju. Postoje divni izvestaji o cokoladi koje su objavile fabrike cokolade. Oni vam nece reci da cokolada sadrzi 12 otrova (kofein, pa zatim obromin koji napada nervni sistem, kombinaciju mleka i secera koja stvara butil-alkohol, itd.)

Ali, sta je sa ribom? Ako jos uvek berete ribu sa vasih drveca, reci cu vam u sta se upustate. Svaki put kada jedete manje preporucljivu hranu unosite vise otrova u organizam. U biljnoj hrani otrovi su prisutni u najminimalnijim kolicinama. To su otkrili ljudi iz vlade SAD. Oni su otkrili da se neke ptice hrane samo orasastim plodovima (semenjem i bobicastim vocem) koji se i nama preporucuju da jedemo. Pracena je koncentracija PCP u jetri ovih ptica. To je vrlo opasan pesticid koji se lako ugradjuje u jetri zivotinja. U drugoj grupi su bile ptice koje su jele crve i insekte. Treca grupa su bile ptice koje jedu male zivotinje i ribu. Ptice iz prve grupe sa biljnom ishranom imale su koncentraciju PCP u jetri 0,2. To je jako malo. Ptice koje su jele crve i insekte imale su 0,65 PCP u jetri, sto je 3 puta vise. Ptice koje su jele male zivotinje imale su PCP 50 sto je 250 puta vise

od ptica koje se hrane biljnom hranom. Ptice koje su jele ribu imale su PCP 900. To je jako, jako opasno. Taj nivo je 4.500 puta veci od onoga kod ptica koje se hrane biljnom hranom. Da li shvatate sta ovo znači?

Ljudi kazu: "Pa i voće je prskano." To je tacno. Ali, ako moram da jedem hranu koja je prskana, jesu onu koja je najmanje prskana. Kada buba pojede taj pesticid, on se koncentriše u telu, i kada ptica pojede bubu, u njenoj jetri se nadje još vise otrova, i kada nju pojede još veca životinja, u njenom telu je otrov 4.500 puta jaci nego na pocetku.

Vi cete reci: "Pa i Isus Hristos je jeo ribu." To je tacno. Ali riba koju je on jeo nije bila zagadjena industrijskim otrovom. Vi cete reci da su vase reke ovde ciste. Poucavao sam ribe koje jedu eskimi iznad Arktickog pojasa. Ribe koje tamo zive imaju puno zivinog otrova u sebi. Tamo nema fabrika, ali postoji kisa koja dolazi sa mesta gde postoje fabrike.

Naravno da postoje odredjeni slučajevi kada se meso mora koristiti, a to je kada ne mozemo da nabavimo biljnu hranu. Ali, i tada bi trebali da pazimo, jer su neke životinje cistaci - kao zive kante za smeće u vodi, na zemlji i u vazduhu. U takvim slučajevima ne bi trebali da jedemo te zive "kante za smeće". Lesinare, pacove i dr. zato ne diramo i ne jedemo.

Hrana zivotinjskog porekla

Postoje, dakle, zivotinje koje mozemo jesti u izuzetnim slucajevima. Međutim, pre nego što bi se koristilo meso u ishrani, treba uraditi dve stvari: ukloniti mast i krv. Zasto? Time se znatno smanjuje nivo holesterola i uzročnika bolesti. Ako je meso jedino što imamo za hranu, ono treba da bude sigurno i cisto. Izvadite svu masnocu i svu krv. Takvo meso se zove "koser meso" ili "jevrejsko meso". U njemu nema nikakvog ukusa. Ono sto je ukusno u mesu je mokraca, krv i masnoca. Kada to izdvojimo iz mesa, to je kao da jedemo gumu.

Šta sa drugim zivotinjskim proizvodima? "Jaja, sir i mleko su nam potrebni da bi nam kosti bile cvrste." Tako kaze industrija tih proizvoda. Da li znate da ljudi koji imaju najcvrsce kosti jedu najmanje mlecnih proizvoda? Ljudi u Africi skoro ne jedu mlecne proizvode, a osteoporozu je tamo nepoznata bolest. Oni imaju prekrasne zube. Ljudi koji imaju najlosije kosti su Eskimi koji jedu susenu ribu zajedno sa kostima. Tu ima mnogo kalcijuma i mnogo proteina. Kako doci do kalcijuma ako ne pijemo mleko?

Pogledajmo zivotinje sa najvecim kostima: slonovi, zirafe, nosorozi. Oni imaju velike i cvrste kosti. Da li ste ih nekada videli kako piju mleko? Oni ne piju mleko. Odakle im kalcijum? Iz istog mesta odakle se i nama preporuje da ga uzimamo. Kalcijum necemo jesti iz zemlje, mada su neki kao deca pokusavali da jedu zemlju. Telo ne moze da iskoristi taj kalcijum. Ali biljka koristi kalcijum iz zemlje preko korena. Kada jedemo biljke, dobijamo kalcijum koristan za nase telo. Odatle slonovi, zirafe i nosorozi i maju tako cvrste i velike kosti.

Pogledajmo koja je razlika izmedju majcinog i kravljeg mleka. Imaju potpuno drugaciji hemijski sastav. Proteina ima 3 puta vise u kravljem mleku, nego u majcinom. Ugljenih hidrata ima duplo manje nego u kravljem mleku, a to nama ljudima treba. Natrijuma i kalcijuma ima isto 3 puta vise. To je vrlo jak sastav. Ovo mleko je namenjeno za telad koja imaju 25 kg kad se rode. U prvoj godini zivota njihova tezina se 10 puta poveca. Tele se brzo razvija. Zato mu i treba jaka hrana. Sa druge strane, u prvoj godini života čovek se vrlo sporo razvija - samo 2-3 puta je tezi. Zato je majcino mleko mnogo slabije. Dakle, kravje mleko je za krave.

Sisari doje svoju mladuncad. Kada mladunce jednom bude odbijeno od sisanja, ono vise nikad ne trazi mleko. Ljudi su jedini sisari koji piju mleko i kada ih majka odbije od sise. Kravje mleko nije stvoreno za nas. Strucnjaci se u tome slazu. Dr Osti je sef pedijatrije u bolnici Dzons Hopkins. Ova bolnica je proglašena za najbolju u oblasti medicinskog istraživanja. Dr Osti je objavio 19 medicinskih knjiga o hematologiji i pedijatriji, i oko 250 naučnih radova. On kao direktor najvećeg centra za istraživanje kaze: "Nemojte piti mleko." On je strucnjak i lekari se s njim ne raspravljaju. Ostavimo mlecne proizvode ako ne zelimo da se razbolimo od osteoporoze, infarkta i ako ne zelimo da ubrzamo proces starenja. Preko mleka cete doći do tih bolesti.

Ja ne zelim da vas naljutim, dajem vam cinjenice. Kada sam prvi put ovo čuo, mislio sam da je to ludo. Odrastao sam u porodici medicinskih radnika koji su citali zastarelju literaturu (iz 40-tih i 50-tih godina). Potrebne su nam knjige iz 90-tih godina za dobar izgled i zdravlje.

Mozda ove informacije brisu iz vase ishrane ono sto najvise volite. Cime to moze da se zameni? Imam oko 40 recepata. Ako jedemo sve razlicite boje u razlicitim grupama (voce, povrce, zitarice, orasasti plodovi) dobicemo sve. Ne dajte da vas industrija mlecnih proizvoda zaplasi da necete imato dovoljno kalcijuma. Pokazite im sliku slona koji ima velike kosti, a koristi biljnu hranu.

Potrebno je jesti saku orasastih plodova dnevno. Dve sake su previse jer su oni suvise koncentrisani za telo. Hrana koju ne treba previse da jedemo ima tvrdu lјusku. Medju najboljom hransom jesu bademi. Oni su alkalni. Vecina hrane koja je nama preporucljiva je alkalna. Meso i mlecni proizvodi imaju mnogo kiseline. PH vrednost nase krvi je alkalna, a ne kisela. Kada uzimamo hranu koja je kisela, nase telo se trudi da krv odrzi alkalnom. Telo izvlaci iz nasih kostiju alkalne materije da bi krv odrzala alkalnom. Mnogo mesa i mlecnih proizvoda zato moze upropastiti nase kosti. Zato jedite razlicito obojenu hranu. Zitarice moraju biti dosta zastupljene u ishrani (crni hleb, pirinac, proja, kacamak i dr.). Tu hranu nase telo najvise voli.

Bolesti viska

Svetska zdravstvena organizacija je dala listu saveta za 90-te godine koja ce vas iznenaditi. Ona se razlikuje od pre 20-30 godina, jer je nas svet sve bolesniji. Cela Evropa pati od istih bolesti. To nisu bolesti zbog nedostatka, nego bolesti zbog viska. Uzima se previse hrane, previse masti i proteina, previse kalcijuma, secera, kafe, cigareta, alkohola, preradjevina. To su bolesti usled preteranog koriscenja. Ima ih svuda. Ljudi u prodavnicama kupuju uzroke svojih bolesti prekomernog uzivanja (meso, mlecn e proizvode, cokolade, alkohol, kokakolu, slatkise...) i umiru zbog prekomernog uzivanja, a ne zbog nedostatka hrane. Nase telo nije dizajnirano za hranu sa mnogo proteina i kalcijuma. Vi mozete to odabrat i clanovi moje porodice. Ali ja zelim da budemo prijatelji bez obzira sta jedete i pijete duze vreme. Zelim da se vidjamo u kucnim posetama, a ne u bolnicama i na groblju. Uzivajte u zdravomivotu, bez bolesti prekomernog uzivanja. Mudro izaberite sta cete jesti. Ako ta hrana odlazi u toalet, nju nemojte jesti jer je puna otrova.

Ako morate da trcite da bi stigli svoju hranu, bolje je pustite da pobegne. Nisam sreo krompir ili jabuku koja bezi od mene. To je moja hrana. To je mozda velika promena za vas. Ne preporucujem vam da je odmah sprovedete. Telu je potrebno vreme da se prilagodi. Vase telo je moralo da se prilagodjava i na jedenje mesa. Novorodjencad to sigurno ne jedu. Zasto? Njih biste ubili mesom. Njihov imuni sistem ne moze da neutralise sve otrove iz mesa. Pedijatri preporucuju da dete hranite vasim mlekom i zitaricama. Kadete poraste smete mu

dati malo povrca, pa tek onda malo mesa. Ako dete dobije proliv, povracanje ili bolove, prestajete sa tim. Dete i dalje ostaje na biljnoj hrani dok ne ojaca i prestane da povraca i odbacuje meso u ishrani.

Ovde treba razmisliti: Zasto dete kljukamo hranom od koje dobija proliv, grceve i povracanje? Ljudsko telo odbacuje otrove kao i kod cigareta. Kada prvi put zapalite cigaretu, telo to odbacuje (kasalj, muka, povracanje). Ali ako se uporno nastavi sa pusenjem, telo se na to navikne. Isto je i sa alkoholom. Meso, cigarete i alkohol su otrov za telo. Ukoliko stalno terate telo da ih uzima, telo ce prestati da ih odbacuje i postace potreba: "Moram da zapalim. Moram da popijem pice. Moram da pojedem meso." Otrov i! - to je medicinska cinjenica.

Ako zelite da odbacite otrove, morate se sa mesne ishrane polako prebacivati na nesto bolje. Za mesec dana mozete upola smanjiti kolicinu mesa. Tako sam ja uradio u januaru 1974. za Novu Godinu. Na kraju meseca sam se osecao bolje, pa sam u februaru smanjio jos za pola, i budio sam se sa vise energije ujutru. U martu sam ponovo smanjio kolicinu mesa za pola i jos bolje sam se osecao. U aprilu sam jeo biljnu hranu. Zeludac mi se prilagodio. Vratio sam se u stanje u kojem moje telo kao masina najbolje radi.

Mozda mislite da ne mozete da dobijete dovoljno energije ako ne jedete meso. To je daleko od istine. Najbolji sportisti na Olimpijadi ne jedu meso pre takmicenja (govorim o Olimpijadi 1984. u Los Andjelesu). U olimpijskoj kuhinji pripremaju slozene ugljene hidrate, a ne kuvaju meso.

Postoji takmicenje na Havajima - "Mister gvozdeni". Jednom godisnje muskarci iz celog sveta ceo dan voze bicikl, trce i plivaju. To je jako naporno. Samo najjaci ucestvuju. Samo

jedan covek je pobedio vise od 2 puta - Dejvid Kot, i to 5 puta. Tri puta je oborio svetski rekord. Kot jede samo biljnu hranu. Edvin Mozes je najbrzi covek na svetu na 400 m sa preponama. Njega 7 godina niko nije pobedio. I on jede samo biljnu hranu. Ovaj spisak moze da se nastavi.

U Ginisovoj knjizi rekorda najuspesniji su ljudi koji jedu samo biljnu hranu ili oni koji jedu vrlo malo mesa. U labaratorijama su napravili naucni test: Devet sportista na biciklama je testirano. Prva 3 dana hranili su se teskom hranom (mesom i mlecnim proizvodima). Vozili su bicikle sto su duze mogli. Izdrzali su 57 minuta u prva 3 dana. Sledeca 3 dana dali su im kombinaciju mesa i povrca. Sada su vozili 116 minuta - 2 puta duze nego ranije. Poslednja 3 dana jeli su samo biljnu hranu i vozili su 168 minut a. Velika razlika, zar ne? Skoro 3 puta duze nego sa mesnom ishranom. Medicina porucuje: "Meso nas cini sporima". Mlecni proizvodi proizvode u nama bolesti prekomernog uzivanja. Strucnjaci govore o tome, ali nas je industrija mesa i mlecnih proizvoda tako istrenirala da nam je tesko da se promenimo. Ali, ja vas izazivam da pokusate. Probajte da li cete se osecati bolje. U sledecih mesec dana smanjite kolicinu mesa na pola. Sledeci mesec opet smanjite na pola. Kad budete shvatili da vam je bolje, dacete vase m telu ono sto mu treba, a to su: voce, zitarice, orasasti plodovi i povrce.

Pre 20 godina ljudi su mi se smejali na predavanjima. Posle 20 godina ljudi se vise ne smeju. Kada govorim u medicinskim centrima i na univerzitetima, oni to potvrdjuju jer poznaju novu medicinsku literaturu. I vi mozete koristeci nove informacije postati bolja osoba. Mozete pomoci i porodici da bude zdravija i bolja. Imate izbor. Sto donosimo vise dobrih odluka, bice nam bolje. Izazivam vas da probate ovo i postanete bolja osoba.

Nase telo je masina na biljni pogon, i ako stavite meso u nju, telo ce se raz boleti i proces starenja ce se ubrzati.

Sta je sa proteinima? Nasem telu su potrebne 22 aminokiseline. Kada kombinujemo pasulj sa zitaricama dobijamo svih 22 aminokiselina, zajedno sa 8 aminokiselina koje telo ne moze samo da proizvede, a moze se naci u biljnom carstvu. Ispitivane su populacione grupe razlicite po nacinu ishrane. Ljudi sa istoka imaju jednostavnu ishranu, pa ne pate od mnogih bolesti koje imaju ljudi sa zapada. Ali, kada se presele u SAD i prihvate zapadni nacin ishrane, njihove bolesti se umnozavaju. Univerzitet sa Havaja je napravio zanimljivu studiju o njihovim stanovnicima koji su se preselili u Ameriku i prihvatili zapadnjacki nacin ishrane. Zaklјucak je da bas zapadnjacka ishrana utice na nastanak kancerogenih i drugih bolesti. Zato ostavite proizvo de zapada u prodavnica, i oni ce vas ostaviti na miru.

Sirce

Jabukovo sirce je jaka kiselina koja unistava vitamin C u telu, i zato se ne preporucuje. Ranije su ljudi koristili sirce da bi prebrisali metalne police sa hranom. Police su posle toga bile sjajne. Kada sirce tako deluje na metal, zamislite sta onda cini u vasem telu. Preporuka je da se koristi limun umesto sirceta. Dobicemo isti ukus hrane, a izbeci lose efekte sirceta.

4. Kljucevi uravnotezenog zivota

Pogledacemo 2 izvestaja o ishrani: iz Drzavne Akademije Nauka (DAN) i Svetske Zdravstvene Organizacije (SZO). Ove organizacije su dale po 10 preporuka za ceo svet. To su vrhunske preporuke iz najvisih krugova.

Preporuke DAN-a:

- 1) Jedite dosta voća i povrca,
- 2) Jedite integralne zitarice, mahunarke i sl.,
- 3) Proteine uzimajte u umerenoj kolicini,
- 4) Vezbajte,
- 5) Ograniceno upotrebljavajte so,
- 6) Unosite dovoljno kalcijuma (ne kaze da pijemo mleko, nego da unesemo dovoljno kalcijuma),
- 7) Izbegavajte uzimanje pilula,
- 8) Sacuvajte nivo fluora,
- 9) Izbegavajte alkohol,
- 10) Smanjite ukupni unos masnoca i holesterola.

Ove preporuke su izvrsne. Primeticete da je jedina hrana koja se ovde preporucuje voće, orasasti plodovi, zitarice i povrće. Meso i mlecni proizvodi nisu preporuceni. Tacno je i da veci deo sveta ne moze da sebi priusti meso i mlecne proizvode, pa je samo naglaseno da je potrebno uneti dovoljno kalcijuma i proteina. Vecina sveta ih dobija iz biljaka, pa mozemo i mi.

Preporuke SZO (sta jesti i na sta obratiti paznju):

- 1) mahunarke, orasasti plodovi i semenke,
- 2) slozene ugljene hidrate (zitarice),
- 3) belancevine,

- 4) oslobođiti se gojaznosti,
- 5) unos soli,
- 6) unos kalcijuma,
- 7) upozorenje na energetski bogatu hranu (preradjenu hranu),
- 8) za fluor nema posebnih preporuka,
- 9) izbegavati upotrebu alkohola,
- 10) date su donja i gornja granica masnoca.

Opet vidimo da je preporuceno voće, povrće, zitarice i orasasti plodovi. SZO bi zelela da se svet ovako uravnotezeno hrani.

Vitaminske tablete

Sta sa uzimanjem vitaminskih preparata? Ako uzimamo zivu, presnu hranu - biljke, u njoj su hranljivi sastojci uravnotezeni. Nase telo moze da ih absorbuje i kombinuje na odgovarajuci nacin. Kada uzimamo vitamske pilule, nase telo ima problem kako da ih absorbuje i kombinuje. Na primer, ako uzmemo previse od jedne grupe vitamina i minerala, ona ce spreciti absorbovanje i kombinovanje druge grupe vitamina i minerala. Ni na jednoj kutiji vitaminskih preparata ne pise da je njihov sastav uravnotezen, jer tako nesto i ne postoji. U prirodi voce i povrce ima razlicito visoke ili niske kolicine vitamina i minerala u sebi. A covek je napravio pilulu sa visokom koncentracijom vitamina i minerala. Tu nastaje problem. Taj odnos koncentracije elemenata nije dobar za absorpciju i kombinovanje u telu. Vlada SAD je zabranila da se te pilule nazivaju "izbalansirani vitamini i minerali" zato sto to i nisu, ali su farmaceutske kompanije izmislice novi izraz: "multi - vitamini i minerali". I mi pomislimo: "Tu ih znaci ima pun o, onda to mora da je dobro!" Ali, to je greska. To sto ih ima puno ne znaci da su uravnotezeni. Moj profesor koji je diplomirao na Harvardu i Jejlu medicinu i farmakologiju preporucuje da se uzimaju minerali i vitamini iz biljaka, a ne putem pilula, osim ako ih prepise lekar iz odredjenih razloga. Medjutim, milioni ovih pilula proda se ljudima koji ne znaju sta rade. Tako dolazi do konflikata unutar organizma. Vecina vitamina rastvorljivih u vodi bice isprano iz tela, ali probleme stvaraju oni koji se tope u mastima, a to su vitamini A, E, D, K. Sa njima telo tesko izlazi na kraj. Zato u pravilu jedite voce, povrce, zitarice i orasaste plodove razlicitih boja. Odatle mozete dobiti potrebnu ravnotezu.

Na primer, ako vitamin A užimamo u prirodnom stanju u narandzastom vodu i povrću (sargarepa, tikva, kajsija, narandza), ako i pojedemo dosta ovih namirnica, vitamin A ne može da nam naudi. Ali, ako užimamo vitamin A preko tableta, onda nam može stjetiti. Da bi vitamin A postao opasan za nas, treba pojesti preko 50 sargarepa dnevno. U sargarepi je tzv. betakaroten, i ako se normalno hranimo kao ovde u Evropi, onda nam je nepoznata avitaminoza (nedostatak) vitamina A.

Kalcijum

U SAD mnogi ljudi kupuju preparate kalcijuma, jer su im kosti u losem stanju. Mnogi pate od osteoporoze. Zato se starijim zenama preporucuje da piju dosta mleka. Da li je time problem resen? Ne! Postaje jos gore. Piti mleko nije resenje. Postoje brojni razlozi zasto telo gubi kalcijum. Dizanje tegova je jedan razlog. Zatim, ako mnogo sedite i kosti ne nose teret, ono sto ne koristite - to gubite. Kosti nece biti tako jake. Telo je vrlo osmisljena masina. Ako ne koristite kosti, telo nece puno ulagati u njih . Telo ce misliti da nam nisu tako vazne. Zato moramo da vezbamo, ili setamo, hodamo.

Gubitak kalcijuma nastaje i zbog preterane upotrebe belancevina (meso i mlecni proizvodi). Visok nivo proteina cini da gubimo kalcijum putem urina. I fosforna kiselina u gaziranim picima dovodi do gubitka kalcijuma. Cokolada blokira kalcijum tako da telo ne moze da ga absorbuje. Dakle, imamo probleme sa kalcijumom ako jedemo cokoladu, pijemo gazirana pica, jedemo meso i mlecne proizvode. Izbegavajte ovaku hranu, a jedite biljke da bi imali jake kosti kao slonovi, nosorozi i zirafe.

Vestacki zasladjivači

Sta je sa vestackim zasladjivacima, kao sto je "nutrasvit" ili "aspartam"? U javnosti se cesto govori da slatkisi mogu da se jedu ako su zasladjeni vestackim zasladjivacima, i da se tako mogu izgubiti kilogrami. Tada u telu nastaje ozbiljan problem. Na primer, kad uzmete da jedete jabuku, vas jezik ce prepoznati ukus slatkog. Onda culo ukusa kaze mozgu da dolazi secer, pa mozak naredi pankreasu da pokrene masine jer dolazi secer. I pankreas luci insulin da bi bio spremam za dolazak secera. To se desava cim oku simo slatko. Dok god zvacemo, pankreas priprema sve vise insulina. Cim proglutamo jabuku, insulin je vec tu da se suoci sa secerom. Telo se tako vraca u normalu.

Kada uzimamo vestacke zasladjivace iz gaziranih pica, marmelade (a stavlju se skoro svuda), culo ukusa opet kaze mozgu da stize secer. Mozak porucuje pankreasu da pokrene svoje masine. Pankreas onda priprema insulin. I tako vi malo zvacete, proglutate vestacki zasladjivac, i kad on stigne u zeludac insulin se pita: "Gde je secer?" A onda porucuje mozgu: "Ovde nema secera!" A mozak kaze jeziku: "Slagao si me, nema secera!" A jezik i dalje govori: "Ma, pripremi taj insulin, osetio sam secer!" I mozak u panici vice: "Pripremite insulin!" A pankreas nastavlja: "Ovde nema secera." I tako telo dospeva u panicno stanje, jer je tek sada shvatilo da je u njemu strana supstanca.

Svi nasi unutrasnji organi prepoznaju hranu koja je zdrava. Zato telo zna sta da radi ako u njega udje secer, protein ili slozeni ugljeni hidrat. Ali kada vestacki zasladjivac kojeg je

stvorio covek udje u organizam, telo je u panici. Nastaje zbrka i haos u organizmu. Telo i dalje kaze: "Ma zaboravi, ovde nema secera." I tako prestaje lucenje insulina. I kada sledeci put uzmete jabuku, i culo ukusa obavesti mozak da dolazi secer, i mozak naredi pankreasu da pripremi insulin, pankreas ce reci: "Cekaj malo. Posl ednji put kad sam to uradio ovde nije bilo secera. Ovog puta necu stvarati insulin." I kada secer dospe u krvotok, telo upada u opsti sok: secer je u krvi, potreban je insulin. Pankreas pocinje da radi, a telo se buni sto nije na vreme uradio svoj posao.

Nasi organi razgovaraju, komuniciraju medju sobom. Da to ne rade mi ne bismo bili zivi. Svi saradjuju. Culo ukusa govori mozgu kakvu hranu zvacete da bi pripremio u zeludcu kiselinu i odgovarajuce enzime. Kada se posecete, telo nalaze da se krv zgrusa. Telo stalno komunicira. I kada prevarimo nase telo vestackim zasladjivacem, telo dospe u stanje zbumjenosti i ne zna sta da cini. Ovakva hrana je laz. Svi vestacki ukusi i boje su lazi koje stvaraju zabunu i haos u nasem organizmu i telo dolazi u stalno stanje s traha. Ako bih morao da biram, radije bih jeo secer nego vestacke zasladjivace, ali bih vise trcao i vezbao. Ljudi koriste vestacke zasladjivace da bi smrsali, ali mi mozemo smanjiti unos kalorija u organizam na mnogo bolji nacin, na primer, ako smanjimo upotrebu margarina i maslaca na hlebu.

Sećer

Sam secer je vec los po sebi. Evo sta se desava kada jedemo secer. Postoje razlicite vrste secera. Sa vocnim secerom telo lako izlazi na kraj. Kada jedemo preradjeni secer iz slatkisa i torti, on je toliko koncentrovan, da u organizmu dolazi do skoka. To je kao munja. I onda nam treba mnogo vremena da nase telo opet bude normalno. Ako stalno dolazi do ovih skokova gore - dole, telo postaje uznemireno i ispada iz ravnoteze. Ako zelite ravnotezu u telu, nemojte da koristite vestacku, rafinisanu hranu, jer ona u telu stalno stvara skokove. Jedite prirodni secer iz voca, povrca, orasastih plodova i zitarica. Pazite i na med. To je jako koncentrisan pcelinji polen. Malo meda je dobro, ali mnogo meda je lose. Neki ljudi misle da med mogu jesti koliko hoce, jer to nije beli secer. Ali, ako jedemo med, u telu je isti ucinak kao kad jedemo beli secer. Mi ne zelimo takve skokove i lose stanje koje oni proizvode. To se lako primecuje na deci. Kad dobije cokoladu, dete je jako srecno, ali pola sata posle toga ono podivl ja. Morate dobro da pazite kad deci dajete slatkise. Ako im ih dajete, to treba biti na kraju obroka, jer je tu i druga hrana koja ce absorbovati taj secer. Ako jedete samo cokoladu, nikakva druga hrana ne moze da ublazi taj sok. U organizmu dolazi do velikog skoka i velikog pada. Neki ljudi prikrivaju takvo stanje tako sto popiju par kafa ili zapale cigaretu, i dospeju u "normalu".

Preradjevine

U mnogim vrstama hrane postoje takozvani "mutageni". To su hemikalije koje ostecuju hromozome. Ljudi koji jedu, po Amerikancima, "normalnu hranu", imaju mnogo mutagena u svom telu. U biljnoj hrani nema tih mutagena, pa ih nema ni u telu ljudi koji se njom hrane. Drustvo za istrazivanje zdravlja je o tome uradilo zanimljivu studiju i utvrdilo da u telu ljudi koji koriste biljnu hranu nema mutagena, a ima ih u telu ljudi koji jedu dosta masnoce i holesterola. Nekada i ljudi koji jedu biljnu hranu oboljevaju od raka i sličnih bolesti zbog drugih toksicnih materija, pa mi zelimo da je učinimo neotrovnom za nas organizam. Zato u nase telo moramo da unosimo povrće, kao što je kupus, karfiol, keleraba, i dr. Ovo povrće pomaze jetri da se oslobođi toksina i kancerogena. Vlakna to cine, pa se otrovi brze izbacuju, ne ostaju dugo u telu da bi stvorili ozbiljan problem. Vlakna sadrže mnogo vode, pa tako razredjuju snagu tih kancerogenih materija u nasem organizmu.

Sto se vise držimo prirodne hrane, nase zdravlje će biti bolje. Možda će vam trebati vise vremena da bi sve ove promene uneli u svoj život, ako vam je organizam navikao na tesku ishranu bogatu mastima. Zato postepeno prilagodjavajte organizam na biljnu hranu. Ako odaberete da jedete meso i mlecne proizvode, onda ih jedite jako malo, i koristite hranu koja je siromasna mastima. Mleko ne treba da bude punomasno, nego sa malo masnoće, jer mnogo belancevina, kalcijuma i masnoće nije dobro za nas organizam.

Moja prijateljica iz Kalifornije pozvala me je jednom da dodjem u njenu porodicu. Rasli smo zajedno na Aljasci kao deca. Kada

se doselila u Kaliforniju osnovala je svoju porodicu. Kada joj je sin postao tinejdzer, zelela je da dodjem i da im pomognem. Proveo sam 2 sedmice sa njima. Ona je zelela da ja preuzmem kuhinju i da im ne kazem sta radim. Tu su ziveli ona, njen muz, sin i svekrva. Kada oni nisu bili kuci, zamolila me je da iz kuhinje iznesem sve stvari koje ja ne koristim. Mnogo toga sam izneo. Trazil a je da joj objasnim zasto su lose, a onda odlucila da ih pobaca. Rekao sam joj da ne pravi naglo promenu. One najlosije smo odmah bacili, a neke od njih su koristili za vreme prilagodjavanja na bolju hranu. Tako sam poceo da kuvam sva jela. Posle 10 dana nije mogla vise da cuva tajnu. Pitala je porodicu kako im se svidja hrana u poslednje vreme. Sin je rekao: "Mama, fantasticna je! Volim ova specijalna jela koja pravis kada imamo goste." Baka je rekla: "Primetila sam da mnogo bolje spavam nocu i da me stoma k ne muci toliko kao pre. Ova jela su jako ukusna i prijaju mom zeludcu." Onda im je ona rekla da sam ja pripremao sva jela. Bili su iznenadjeni. A onda je doslo najvece iznenadjenje: "Pol nije koristio meso, jaja, mleko, cokoladu, secer, ni ulje." Oni su rekli: "Nemoguce, to ne moze biti istina! Sta je sa ovim sosom na krompiru?" "Pol je to napravio od oraha u mikseru." Sin je rekao: "A sta je sa onim cokoladnim pudingom?" Mama je rekla: "Sve sam posmatrala. Pol je koristio rogac, suvo grozdje i med za desert . Koristio je samo prirodnu hranu."

Izgled hrane

Nisu mogli da veruju! Dobro je izgledalo, bilo je ukusno, i prijalo je u stomaku. Vrlo je bitno da kada unesemo ove promene nasa hrana i dalje dobro izgleda. Moj stariji brat bio je dugo nezenja i jeo hranu iz konzervi. Zagrejao bi je, i tako jeo hranu iz konzerve. To bas i nije lepo izgledalo. Ne kazem da treba da pravimo hranu satima da bi izgledala kao u skupim hotelima, ali hrana treba da izgleda lepo.

Jednom prilikom je napravljen eksperiment. Soba je bila puna dobrovoltaca. Imali su vezane oci. Nisu videli sta jedu, ali su im govorili sta jedu. Usred obroka receno im je da skinu povez sa ociju i vide sta su jeli. Hrana je bila pravilno pripremljena, ali su dodate drugacije boje. Krompir je bio plav, meso zeleno, kukuruz ljubicast, sargarepa crna, a pita tamno zelena. Gledali su tu hranu, ali niko nije mogao da dovrsti obrok. Do sutra ujutro, svi su povratili hranu i bilo im je muka. Zanimljivo, zar ne? M i zaista jedemo i ocima. Ako hrana ne izgleda kako treba, necemo u njoj uzivati kako treba. Kada napravite promene, neka vasa hrana izgleda ukusno i prijatno. Nije lose za vreme jela slusati prijatnu muziku. Negde za vreme jela gledaju vesti na televiziji, a to je najgore sto moze da se gleda za vreme jela. Tada gledamo sta se ruzno radilo toga dana, i imacemo probleme sa varenjem, uznemiricemo se, mozda i razljutiti. Iskljucite TV za vreme jela, pustite ugodnu muziku, stavite cvece na sto, neka sve izgleda lepo, jer mi prvo jedemo ocima. Hrana ce onda da bude ukusnija. Za sve ovo treba vremena, ali su ove promene potrebne telu. Par trenutaka mogu sve da izmene.

Moja kuhinja je ofarbana u zuto i zeleno. Zuta boja je najveselija boja koja postoji, a zelena izgleda kao priroda. Imam jednu biljku u trpezariji i 5 biljaka u dnevnoj sobi. Kada one procvetaju, unose bar malo od prirode u moj dom.

Ponovo secer

Neki ljudi se zaista bore sa secerom. Zovemo ih seceroholicari. Napravite jedan eksperiment ako imate ovakav problem. Pokusajte 30 dana da ne jedete nista slatko, cak ni med. Ne dozvolite vasem culu ukusa da prima bilo kakav jak secer. Voce je jedino dobro, a slatkisi i secer nikako. Cinite tako 30 dana i bicete iznenadjeni koliko brzo vase telo moze da se prilagodi. Takva hrana uskoro nece ni da vam bude ukusna. Ovde postoji jedan princip. Neke stvari koje smo ranije mrzeli sada volimo, a neke stvari koje s mo nekada voleli, sada mrzimo. Jedan moj prijatelj kaze da je izdrzao 30 dana bez secera. Posle 30 dana prijatelj mu je ponudio gazirano pice i on je popio. Odjednom nije mogao bistro da razmislja i morao je da ode iz te kuce. Nije mogao da veruje da ce se tako osecati. Rekao mi je: "Pole, istina je! Odjednom telo vise ne moze da podnese ono cega smo se oslobozili."

Masnoce

Ja zaista volim kokice. One su dobra hrana, ali ono sto se stavlja na njih nije dobro: mnogo ulja i mnogo soli. Ja godinama jedem kokice bez icega. Jednom sam bio kod prijatelja i prihvatio sam da naprave kokice, ali sam zaboravio da im kazem da ne stavlju ni so ni ulje. Naravno, oni su ih napravili sa uljem i soli. Rekao sam: "Bicu pristojan, pojescu malo." A miris je jako privlacio, bilo je tesko odoleti. Uzeo sam saku tih kokica, a voda mi je isla na usta. To je bilo jako ukusno! Uzeo sam drugu saku ko kica, i jos jednu. Kod treće sam napravio grimasu na licu. Ukus ulja u ustima mi se nije svidjao. Nos je govorio da je to jako ukusno, ali su usta rekla: "Fuj! Operi me od tog masnog ukusa u ustima." Nisam navikao na taj ukus, i nije mi se svidjao. To je bilo kao da sam popio bocu ulja. Kad prolazim pored restorana gde se pece piletina, to mi jos uvek lepo mirise. Ali razmisljam, kada bih uzeo tu piletinu, i to mrtvo meso poceo da odgrizam sa kosti, i gledao te kosti, onda sam sebi kazem da tako nesto ne bih mogao da uradim. Jos uvek mi to dobro mirise, ali sam izabrao da tako nesto necu da jedem. Ako dodjem u iskusenje za tako necim, onda kupim sebi nesto iz baste: jagode, mango, nesto posebno. I to mi pomogne.

Kada tako uradim, nikad ne kupujem ono sto je covek napravio. Ali za to je potrebno vremena, narocito ako hocete da to sprovedete u svojoj porodici. Nikad nemojte ove informacije da koristite da bi nekog kaznili, ni da vam budu oruzje protiv nekoga. Neki misle da ako odmah pocnu da jedu zdravu hranu, da ce odmah postati sveti. To nije istina. Ove informacije treba

da vam budu na blagoslov. Ostavite uvek pravo izbora drugima. Kada neko jede hranu za koju znate da je losa, nemojte da im drzite predavanja, ni da ih ugrozavate. Budite im dobar primer.

Ja imam pravilo: nikad ne razgovaram o hrani za vreme obroka. Mnogi me pozovu na rucak. Za vreme jela pricamo o vezbanju, o vodi, ali ne o hrani. Ne zelim da mojim domacinima bude neugodno. Domacica je ulozila trud u to, dala je najbolje sto moze, i treba da uzivamo u tome. Obicno kazem da kasnije mozemo da razgovaramo o tome.

Nekad moram da ostanem jako cvrst. Odbijam skoro sve slatkise. Naravno, odbijam alkohol. Odbijam i sir i jaja. Ako ima malo toga u hrani, necu praviti problem, prezivecu.

Vezbanje

Kad god mnogo hodate, vi vec dobro vezbate. Ali za srce, pluca i arterije, jako je dobro imati nesto energicniju, a kracu vezbu od hodanja. Preporucujem aerobik vezbe, vezbe gde koristimo mnogo kiseonika. Treba poceti polako, jer ako niste vezbali 5, 10 ili 20 godina, onda niste u kondiciji. Potrebne su vam sedmice i meseci vezbanja da se vratite u kondiciju. Vezbe treba da traju najmanje 30 minuta, a bolje je ako traju 45. Treba duboko disati, preznojiti se i podici puls iznad 120 u minuti. Gledajte da se zadiriete da ne mozete da izgovorite nijednu recenicu izmedju udisaja. To cete moci ako su vezbe naporne i brze, pa mozete da izgovorite samo po jednu rec. A kad bude tako, onda usporite.

Da bi mast iz organizma sagorela, i da bi bili dobro snabdeveni kiseonikom, najbolje su aerobik vezbe. Dobro je ponekad imati energicne, naporne vezbe. Ali moramo biti sigurni da smo fizicki za to sposobni i da se necemo povrediti. Mozda je potrebno da nas prvo pregleda lekar.

Niz vezbi je jako dobro za nase telo. Izaberite one koje vam se najvise svidjaju. Plivanje, trcanje, aerobik, voznja biciklom, setanje, preskakanje konopca. Nase telo treba tada da bude neprestano u pokretu. Pluca i srce moraju da rade i da pumpaju krv. Treba vezbati najmanje 3 puta sedmicno. Pri vezbanju nas metabolizam raste (to se zove BMR), i treba da ostane takav 48 sati. Ako napravimo vecu pauzu, metabolizam opet opada. On mora ostati na nivou, da bismo uvek imali energije i bili jaki. Vezbanje se zato preporucuje najmanje svaki drugi dan. Ako je napolju lose vreme, mozete vezbati i unutra. Neki ce se

izgovarati: "Vreme je danas ruzno i ne mogu da vezbam." Zato imajte plan kako da vezbate i unutra, u zatvorenom. Ali, uvek je bolje i za telo i za um v ezbati napolju, na suncu i vazduhu.

Dobro je da jos neko uvek ide sa vama. Kad posustanete, vas partner ce vam reci: "Hajde, izdrzi jos malo, nastavi." Ja cesto putujem i nemam partnera, pa nosim kasetofon i muziku uz koju vezbam. Imam mnogo razlicite muzike, pa sam uvek raspolozan za vezbanje. Setnja je najsigurnija vezba, i za nju je svako od nas sposoban. Zelim da vas ohrabrim da pocnete sa nekom vrstom vezbanja, najenergicnije sto mozete, najmanje 3 puta sedmicno.

Suncanje

Jedan od prirodnih lekara koji nam moze pomoci je sunce. Ali, tu moramo biti oprezni mada nismo blizu ekvatora. Ako imate svetlu kosu, morate da pazite vise. Leti pazite vise nego zimi, ali je uvek dobro da se izlazete suncu. Proslog leta bio sam u Australiji iznad koje je velika ozonska rupa, kako kazu. Primetio sam da sva deca u skolskom dvoristu imaju sesire na glavama. Rekli su mi da je to zbog ozonske rupe, i da sva deca nose sesire na putu u skolu i u povratku kuci, tj. kad god izlaze napolje. U ovom delu sveta to nije nasa glavna briga.

Mnoge koristi mozemo imati ako smo napolju na suncu. Neki misle da je to samo da bismo pocrneli. To jeste prednost, ali nije pravi razlog zasto nam je neophodno da budemo na suncu. Kada se izlazemo suncevoj svetlosti, broj nasih belih i crvenih krvnih zrnaca se povecava, i stvara se dobar izvor D vitamina za nase telo, rane na kozi brze zaceljuju, bakterije se unistavaju, znojimo se i izbacujemo otrove iz naseg tela. To se jako dobro zapaza kod pusaca, kad su naizmenicno izlozeni toploj i hladnoj vodi. Kad ih zatim zamotamo u bele carsave, onda iz njih kroz znoj izlazi i nikotin, pa beli carsav postaje zuto - narandzast. Tako nase znojne zlezde izbacuju otrove iz tela, a boravak na suncu pomaze u tome.

Sunce opusta i pomaze rad nasih misica. Zagrevanjem i nas krvotok postaje bolji i nivo holesterola se smanjuje. Uvek je dobro prozore drzati otvorene, tako da suncevi zraci udju u kucu. Ako drvece zaklanja prozore, zraci sunca ne mogu da udju u kucu. Zato dozvolite suncu sto je god vise moguce da

udje u vas dom. Trudite se i vi da se izlozite suncu sto je moguce vise. Naravno, sve to mora biti umereno.

Vazduh

Boravak na suncu obicno se kombinuje sa drugim prirodnim lekarom, a to je vazduh. Telo privlaci negativne jone, a oni su najcesce u visokim planinama i kraj mora. Danas u gradovima ima puno pozitivnih jona, a oni ne prijaju nasem telu. Postoje posebne masine koje mogu da u nasoj kuci stvaraju negativne jone. Neki misle da je to za njih od velike koristi. Jedan moj prijatelj moze tu masinu da prikljuci i u automobilu, na mestu gde se pali upaljac. On kaze da kad je ukljucen taj aparat, onda mnogo bolje vozi. Zato je vazno da zivimo tamo gde je dobar vazduh i da pravilno disemo. Mnogi ljudi disu pomocu gornjeg dela pluca. Skoro niko ne dise duboko, kako bi stvarno trebalo disati. Zato problemi s plucima najcesce nastaju u donjem delu pluca, jer tu ne dolazi dovoljno kiseonika.

Cesto dok sedimo zauzimamo los stav, a ne drzimo se pravilno ni kad hodamo. To treba da se vezba i da se na to misli. Evo kako to mozemo da vezbamo: lezite na pod na ledja, i stavite tesku knjigu na stomak. Pokusajte da je gurate gore - dole. Tako cete poceti da koristite dijafragmu.

Kako da disemo duboko? Ustanite, stavite ruke na bok ili jos bolje na potiljak. Pokusajte da podizete vasa rebra. Polako brojite u sebi do 10 dok udisete, i kad dodjete do 10, zadrzite dah, izbrojte do 10, pa tek onda izdahnite. Posle 3 - 4 puta, nekom ce se zavrteti u glavi, a to je zato sto vazdusne vrecice u vasim plucima traze jos. Pokusajte da ovu vezbu uradite cim se probudite najmanje 5 puta, a isto i pre spavanja, da biste se opustili, i pre obroka. Tako cete vezbati kako da unesete vise kiseonika u vasa pluca. Zapamtite: uvek treba udisati duboko

preko nosa. Nos je stvoren da bi vazduh dok prolazi kroz njega bio ovlazen pre no sto stigne do bronhija. U nosu vazduh dobije odgovarajucu temperaturu i vlagost, sto je korisno za dalje disanje. Zato udisite kroz nos. Kada radite teze vezbe udisite i kroz usta da bi uzeli vise kiseonika.

Odmor

Jos jedan nacin za poboljsanje zivota je odmor. Trecinu zivota provodimo u snu, pa zato moramo da naucimo kako da to cinimo pravilno. Ako predugo spavamo, skracujemo ostale 2/3 kada treba biti budan.

Kako pripremiti spavacu sobu da bi se dobro odmorili?

1) Sto je tamnija soba, to bolje. Kada svetlo ulazi u mreznjacu vaseg oka, onda mozak ispusta jednu hemikaliju koja nas budi. Mi smo stvorenji da se probudimo kad sunce izadje, i da spavamo kad sunce zadje. Mi sebi pravimo dosta problema koristeci vestacko svetlo, jer ostajemo budni do kasno u noc.

Interesantna je studija o broju samoubistava na Severnom i Juznom Polu. Tamo je broj samoubistava mnogo veci nego bilo gde na zemlji. Zakljeceno je da za tu pojavu veliku odgovornost snosi neregularno smenjivanje izlaska i zalaska sunca. Svestan sam toga jer sam odrastao na Aljasci, blizu Arktickog pojasa. Vec u februaru ljudi postaju jako nervozni. Zato vam svi preporucuju da odete na Havaje. Mnogi ljudi sa Aljaske upravo to i cine. Steta sto doktori ne mogu to da vam napisu na receptu. Nas organizam tesko podnosi kada sunce zalazi vec u 3 popodne. Zimi, kada sam polazio u skolu, bilo je tamno kao da je mrkli mrak. A i kada sam se vracaо iz skole bio je mrkli mrak. Drago mi je sto danas zivim mnogo juznije, u drzavi Vasington. Zato je prvo pravilo za dobar san da vasa soba bude sto je moguce tamnija nocu dok spavate, a danju da bude sto svetlica, da bi suncevi zraci unistili bakterije u sobi.

2) Ako je moguce, treba imati i otvorene prozore da bi vazduh strujao u sobu. Ako zatvorite i vrata i prozore, probudicete se umorni, jer cete iskoristiti sav kiseonik u vasoj sobi. Posebno ako vise vas spava u istoj sobi i udise isti kiseonik. Zato, ako je napolju hladno, bar otvorite vrata. Nemojte zakljucavati sav kiseonik u vasim spavacim sobama.

3) Neka vasa spavaca soba bude sto je moguce hladnija, jer se nas um bolje odmara u hladnoj, nego u toploj sobi. Neka vasi pokrivaci budu lagani, na primer, pernati. Kad na sebe stavite mnogo teske cebadi, onda je tesko pokretati se u krevetu. U toku sna vase telo se pokrene oko 40 puta. Ako se to ne dogodi, mozete dobiti jake bolove, pa cak i modrice. Zato vase telo mora lako, automatski da se pokrece u toku noci, pa pokrivaci moraju biti lagani. Morate imati dosta prostora za pokrete u snu.

4) Spavaca soba mora da bude jako tiha. Ako zivite u gradu, u bucnim delovima, to moze biti problem. Moze se desiti nesto sto se zove "beli zvuk". To je kad radio namestite tamo gde nema prijema, i on samo zuji. Prosao sam kroz to dok sam boravio u gradovima i pokusavao da zaspim. Onda ste izlozeni neregularnim zvukovima koji ometaju vas san. Zato kad ukljucimo radio da zuji bez prijema, od tog stalnog zujanja ne cujemo onu buku koja dolazi spolja. Mozemo ukljuciti i fen da zuji. To mi je uspelo vise puta u velikim gradovima. Nosim i cepove za usi zbog pasa koji mnogo laju. Zato spavaca soba mora da bude sto tisa. Postoje i kasete sa prirodnim zvucima, na primer, kise ili vetra. I to nas moze opustiti, ako nije snimljena i grmljavina.

5) Krevet treba da bude sto tvrdji, ali udoban. Ako spavate na ledjima, jastuk mora biti jako tanak. Ako spavate na boku,

jestuk treba da bude nesto deblji da bi drzao nasu glavu. Ali, nemojte spavati na stomaku, to je najgora pozicija za san. Tu poziciju telo ne trpi i automatski se okreće. Najbolje je na ledjima ili boku. Ova preporuka je za odrasle, ne odnosi se na bebe. Koliko sna nam je potrebno? Uopsteno gledano, 8 sati. Deci koja rastu i trudnicama je potrebno vise. I kada smo bolesni, potrebno nam je vise odmaranja. Tada se ne probudimo ni na zvuk budilnika. Ako se budimo uz pomoc budilnika, onda nesto nije u redu. Ako smo imali dovoljno sna, ako smo odmorni, probudicemo se sami. Ne moraju na silu da nas bude oni grozni zvukovi sata. Nas ne treba da budi budilnik, nego nase telo kada je potpuno odmoreno.

Ponekad se popodne osecamo jako umorno. Ako mozete samo da prilegnete na 10 - 15 minuta, onda je to u redu. Nemojte kasno popodne da podjete na spavanje, jer onda necete moci nocu dobro da spavate. Treba poci na spavanje izmedju 9 i 11 sati uvece. Ako ostanemo budni do ponoci, stvoricemo probleme svom telu u vezi odmora. Ja obicno idem na spavanje u 10 uvece. Spavam oko 9 sati. Zato ustanovite sta je najbolje za vas, umesto da se budite budilnikom.

Kako smrsati?

Evo 10 nacela za gubitak viska telesne tezine. Ako znate nekoga kome je potrebno da malo smrsa, ovo ce biti korisno za njega:

- 1) Jedite samo u vreme odredjeno za obrok. To znaci da ne jedemo izmedju obroka. Kada jedemo izmedju obroka, onda unosimo visak kalorija. Zato jedimo samo u vreme obroka.
- 2) Jedite voce, povrce, zitarice i orasaste plodove. Meso i mlecni proizvodi su jako koncentrisana hrana, i ako ih jedemo unosimo visak hrane. Zato treba jesti vise hrane bogate biljnim vlaknima.
- 3) Ne uzimajte hranu koja nije dobra za nas - koncentrisanu hranu sa viseg stepena lanca ishrane.
- 4) Koristite vise nepreradjenu hranu. To znaci da treba izbegavati belo brasno i beli secer.
- 5) Pijte dovoljnu kolicinu vode (1,5 - 2 litra dnevno).
- 6) Najvaznije: jedite obilan dorucak i vrlo malo ili nista za veceru. Dorucak treba da bude najbogatiji obrok u danu, jer je pred nama ceo dan kada treba preraditi sve te kalorije koje smo pojeli. Drugi obrok treba da bude nesto laksi od dorucka, a treci obrok, ako ga jedemo, treba da bude najlaksi. Na primer, hleb i voce ili nesto zitarica. Ljudi jedu upravo suprotno. Za dorucak malo pahuljica ili solju kafe, a kad se uvece vrate kući obilno se najedu. Tako dobijaju kalorije koje ne mogu vise da prerade ni ti potrose, jer za par sati idu na spavanje. A ako ne sagorite te kalorije, onda se kalorije uskladiste u depoe - masne celije. Mast je ustvari uskladistena energija. Zato ujutro jedimo hranu

bogatu energijom, da bi mogli da je sagorimo u organizmu. Ako visoko kaloricnu hranu jedemo uvece, necemo se oslobođiti tih kalorija, nego cemo ih samo uskladistiti.

- 7) Jedite vise niskokaloricnu hranu, izbegavajte masnoce i ulja.
- 8) Post - odaberite jedan dan u sedmici da postite. Tokom vremena posta nemojte nista jesti, ni pitи. Na primer, danas rucate u 14 sati, pa tek sutra u 14 sati ponovo rucate i uzimate vodu. Ako ne mozete da izdrzite, uzimajte vodu tokom posta. Mozete, takodje, za pocetak, da "preskocite" samo jedan obrok tokom dana posta.
- 9) Ne budite optereceni svojom tezinom i zeljom da smrsate, nego vodite vise racuna o zdravlju. Ne mislite o onom sto ne mozete da uradite, nego o onome sto mozete.
- 10) Klonite se lekova i ne drzite hirovite dijete. Nacela 2 i 6 su najvaznija. Uvek ih naglasavam ljudima. Kada jedemo hranu onaku kakva raste, u njoj nema previse kalorija, vec ima puno vlakana koja ce vas zasiliti i zadovoljiti. Ako je vasa hrana ista kao sto je u prirodi, imacete manje problema sa telesnom tezinom.

Kad sam jednom govorio o ovome, u prednjem redu je sedeо jako debeo covek. Imao je oko 160 kg. Rekao je: "Pol, moja zena je na meni isprobala sve dijete koje su ikad smisljene i nijedna mi nije pomogla." "Da, to mogu da zaklјucim cim te pogledam." Onda je rekao: "Pol, uradicu sve sto kazes i ako to ne uspe, trcacu za tobom dok te ne stignem." Rekao sam: "Nema problema, znam da sam brzi od tebe." Zato naglasavam: jedite hranu onaku kakva se nalazi u prirodi - sargarepe, krompir, kupus, banane, narandze, bre skve, karfiol, grasak. Jedimo prirodnu hranu bas onaku kakva jeste. Nemojte dodavati ni ulje, ni secer, ni maslac. Neke namirnice

cemo morati da kuvamo, pa je bolje kuvati ih na pari. Nemojte ih preziti, ni prelivati pavlakom. I jedite najveći obrok ujutro, a uveče samo voće i pahuljice, ili nista.

Taj čovek je odlucio da pokusa ovo da bi se oslobodio viske kilograma. Sa 160 kg čovek mora dobro da smrša. Video sam ga mesec dana kasnije. Prosao sam pored njega jer ga nisam prepoznao. Toliko kilograma je izgubio da mu se lice sasvim izmenilo. On je rekao: "Pol, to je neverovatno, fantastично! Nikada nisam bio gladan. Jeo sam dosta hrane za doručak, i to hranu onaku kakva je u prirodi. Kuvao sam kupus, grasač i drugo, ali nisam dodavao sir, maslac, ni druge masne stvari. Nisam jeo nikakvu pakovanu hranu kao što su cokolade i majonez. Jeo sam samo prirodnu hranu. I jako malo sam jeo uveče. Nikad nisam bio srećniji nego kad sam gledao sebe kako gubim kilazu. Osecam se divno i izgledam fantastично. Pole, idi i pricaj svima o ovome." Rekao sam: "Pa je to vec radim. Ti treba da ides i da o tome posvedocis svojim telom. Ti si zivi dokaz da je ovo delotvorno i da je istina."

Ovo su ta nacela koja sam zeleo da naglasim ako vi ili vasi prijatelji imate problema sa telesnom tezinom.

Zvakanje hrane

Drugo vazno nacelo je da polako zvacemo hranu. To je dobro za svakoga. Da bismo pojeli obrok, potrebno nam je 30 - 45 minuta. Mozda nekad morate da zurite, ali ako hranu pojedete brzo, samo cete nadraziti svoj zeludac. Zato vezbajte da jedete polako.

Za vreme studiranja, stekao sam losu naviku da jedem brzo. Da bih se uvezbao da jedem polako, morao sam da radim neobicne stvari. Svaki put kad sam stavio zalogaj u usta, odlozio sam viljusku i cekao neko vreme. Vidim da kod mnogih ljudi dok jedu, ruka stalno ide gore dole. Sigurno tesko disu kad tako natrpaju usta.

Zvacimo zalogaj hrane najmanje pola minuta. Zatim progutajmo hranu i neka nasa usta ostanu prazna par sekundi. Meni su trebale sedmice da u tome uspem. Bilo je jako tesko. Ali, ako stalno vezbamo, onda mozemo stvoriti nove navike. Znao sam da sa ovim moram da se borim. Kada pojedete obrok za 30 - 45 minuta, vas zeludac se oseca mnogo ugodnije.

Kada covek brze jede, onda pojede vise i ne obraca paznju na kolicinu hrane koju pojede. U SAD postoje mnogi restorani brze hrane. Cak i autom mozete proci kroz njih. Mikrofonom narucite hranu, dodjete do prozora, uzmete hranu i platite. Takva hrana je obicno bogata masnocama, jako je slana i ima mnogo kalorija. Sastav hranljivih vrednosti je jako siromasan.

Posle jela

Putujuci Evropom primetio sam drugu losu naviku. Vecina muzeva odmah posle jela izlazi iz kuhinje.

Jedan od razloga zasto muskarci cesce od zena oboljevaju od srgog udara je zato sto pojedu obilan obrok, odu u sobu i izvale se na kauc. Bolnicka kola cesto na tom mestu pronadju coveka sa solidnim srganim udarom. Zene bolje vare hranu jer se krecu nakon jela. I mala setnja posle jela pomoci ce da bolje svarimo hranu.

Uz jelo

Spomenuo sam da dok jedemo nije lose slusati lepu, ugodnu muziku. Imam veoma ugodnu muziku na harfi. Ljudi ne jedu tako brzo i tako naglo dok slusaju laganu muziku, kao dok slusaju rock and roll. Zato slusajte laganu muziku i to ce vam pomoci da imate bolje varenje u zeludcu.

Dobro je da cela porodica zajedno jede, sto je cesce moguce. Vreme obroka je mozda jedino vreme kada cela porodica moze da bude na okupu. Secam se da mi je uvek bilo drago kad dodje vreme obroka. Roditelji bi me uvek pitali kako je tog dana bilo u skoli, a brat i ja bi razgovarali s njima o svemu sto se tog dana dogadjalo. Uzivali smo da im o tome pricamo, a oni su voleli da znaju sta se s nama desava. Zato je veoma potrebno da porodicna komunikacija bude dobra. Rec "drug", "kompanjon", dolazi od grcke reci k oja znaci "jesti zajedno". Zato ljudi sa kojima jedete postaju vasi kompanjoni, drugovi. Jesti u drustvu je lep zdravstveni princip. Nije lepo jesti sam, niti kad svi odu. Mnogo je lepse uzivati u jelu u necijem drustvu.

Raznovrsnost hrane

Kada imamo veci izbor u jednom obroku, nasem telu je teze da se zasiti. Ako jedemo 10 - 15 razlicitih stvari za jedan obrok, nase telo ne registruje da se neceg najelo. Ako jedemo 3 - 5 stvari za jedan obrok, nase telo ce se osecati zasicenim. Kada ima puno razne hrane, teze je dobiti osecaj da je dosta, a telo je stimulisano raznovrsnoscu i pojede se vise. Raznovrsnost hrane potrebna je u toku sedmice, ali ne u istom obroku.

Jednostavna hrana

Volim da jedem jednostavno. Recepte koje mozete nabaviti ja nikad ne koristim u svojoj ishrani. Koristio sam ih u vreme dok sam prelazio na bolji nacin ishrane. Sada jedem tako jednostavna jela, tako da ne treba ni pisati nikakav recept. Sve sto je potrebno je oprati hranu i posluziti je. Nesto mozete i da skuvate, ali zelim da imamo vise vremena da se bavimo drugim stvarima, a ne da se opterecujemo receptima sa 27 raznih postupaka. Neka nasa hrana bude jako jednostavna. Na nesrecu, to ne daje veliku slavu onome ko kuva, jer ta kuvarica zaista nista posebno nije spremila.

Postoje vaznije stvari koje mozete da radite umesto dugog pripremanja komplikovanih recepata u kuhinji. Ponekad je dobro neko malo iznenadjenje. Ali, ako to cinite 2 - 3 puta dnevno, postacete rob vasih recepata i kuhinje. Morate biti slobodni od toga. Morate dozvoliti vasem culu ukusa da isproba te divne ukuse koji postoje u prirodi. Potrebno je vreme da se nase culo ukusa probudi.

U zdravstvenom sentru u kojem sam nekada radio, neki pacijenti su ostajali na mesec dana. Svake veceri imali su svedski sto. Prve veceri se posluzivala samo jedna supa. Skoro svi su se zalili na tu supu. Skoro nikom se nije svidela. Rekli su: "Umrecemo ovde od ove uzasne hrane. Ovo je najgora supa koju smo ikada jeli."

Prijalo im je da jedu hleb, krompir i druge stvari. Nakon mesec dana imali su svecani obrok. Kada su im posluzili tu istu supu, odusevili su se sa njom. Svima se svidela i trazili su recept za nju. "Zasto nam ovo niste cesce posluzivali, jako je dobra i

ukusna!" A mi im kazemo: "O, pa mi smo vam vec ponudili ovu supu." "Ne, mi to nikad nismo jeli." "O, da. Prvog dana kada ste dosli. To je isti recept." "Nemoguce, ta supa je bila uzasna. Secamo se te supe." "Ne, u pitanju je isti recept, ali se vase culo uku sa promenilo. Vase culo ukusa uziva u divnim ukusima koji su bili sakriveni u zdravoj hrani." Zato ako zvacemo hranu polako i sazvacemo je dobro, dobicemo u ustima sve te divne ukuse koji postoje. Taj ukus necemo dobiti ako hranu zagrizemo 3 puta i proglutamo. Nikad necemo dobiti taj ukus ako hranu zamaskiramo cokoladom, uljem, sircetom, solju ili necim drugim. Ti ukusi koje dodajemo veoma su razliciti od ukusa koje sadrzi zdrava hrana. Ukusi zdrave hrane predstavljaju mala blaga koja jedva cekaju da se otkriju u vasim ustima. Pokusajte ponekad tako i videcete. Verujem da cete biti odusevljeni.

So

Pogledajmo neka nacela u vezi soli. Mnogi ljudi cim sednu za sto, odmah uzmu slanik i sole jelo, a da nisu ni probali jelo. Mi moramo prvo da probamo nasu hranu. Setite se: u zdravoj hrani ima tako divnih ukusa, ali ako dodamo nase ukuse i zacine, mi to pokrivamo. Ako dodajemo u hranu so, biber, secer, cokoladu i slicno, onda vise ne osecamo pravi ukus zdrave hrane. Culo ukusa ostaje uspavano i ne moze vise da uziva u svim tim ukusima. Zato ako volite vise soli u hrani, drzite se ovih nacela sledecih par se dmica.

Kada se osloboelite soli, pocetete da uzivate u pravim prirodnim ukusima hrane. Necete vise kao mnogi morati da stavite puno soli u hranu. Kada jedem kod nekih ljudi, osetim so u hrani, a oni je ne osecaju. Zato, ovo moze pomoci vama ili vasim prijateljima koji vole vise soli.

Brige, pesimizam

"Ne brinite se, budite srecni", to je lepa misao, zar ne? Ali nekad smo u iskusenju da se brinemo. Mislimo: Ako se za nesto brinemo sedmicama ili mesecima, onda cemo tu brigu lako resiti. Ali, to nije resenje. Samo cemo ponovo da patimo. Ako znate unapred da ce vam se dogoditi nesto problematicno, ne brinite ako vam se cini da ne mozete nista oko toga da ucinite. Usmerite razmisljanje na resenje, a ne na brigu. Napravite najbolji plan za resenje te brige, a onda se oslobojidite te brige. Ali, za nas je prirodno da se brinemo i da se zalimo.

Neki ljudi imaju jako negativan, destruktivan stav prema zivotu. Mi ne volimo da se druzimo sa takvim osobama. Oni uvek imaju nesto lose da vam saopste. Postoje i ljudi koji konstruktivno i pozitivno razmisljaju, i uvek imaju nesto dobro da vam kazu. Postoje, dakle, pesimisti i optimisti.

Pesimisti kazu: "Ova casa na stolu je poluprazna." Optimista gleda istu casu i kaze: "Ne, ona je polu-puna!" Kako vama izgleda ta casa, polu-puna ili polu-prazna? Nadam se da cete za par dana reci da je polu-puna i da cete nesto i doliti u nju, cak i da ce se prelivati.

Mi se uznemirimo kad casa pocne da se preliva. To je uzbudljiv eksperiment. Prolijte ispred nekog casu vode. Sta ce se desiti ako sipate vodu u casu i ona pocne da se preliva? Sve cete jako iznenaditi. A zivot je pun ovakvih iznenadjenja kao sto je prelivanje case. Zato neka vasa casa bude polu-puna i neka raste dok ne pocne da se preliva.

Moj brat je jedan od ljudi koji negativno razmisljaju. Kada smo završili srednju školu, zaposlio se u firmi za uređenje puteva. Svako vece dok smo vecerali, pricao nam je o svim "idiotima" s kojima je tog dana imao posla, i o svim glupostima koje su radili. To me je jako zamaralo. Kada je jedne veceri opet poceo svoj veliki izvestaj o tome, rekao sam mu: "Cekaj Stiv. Pre nego sto pocnes da nam pricas, postavio bih ti par pitanja." On je rekao: "Naravno, izvoli." "Jesi li imao dovoljno kiseonika danas da dis es?" On me je pogledao zacudjeno i rekao: "Molim?" "Da li si danas mogao da lepo gledas svojim ocima? Da li si sve video u boji?" Pogledao me je i pitao: "Sta?" Pogledao je nase roditelje i pitao: "Je li on lud?" "Stiv jesu li lepo rucao danas? Da li ti je hrana danas bila jako ukusna?" On je rekao: "Pa on je poludeo!" "Stiv, svako vece nam pricas kako si imao uzasan dan. Pa, sigurno je bar nesto bilo lepo danas u tvom životu. Zasto ne pokusas da nam svako vece kazes 3 stvari koje su bile dobre tog dana? Ond a mozes da nam kazes i 3 stvari koje nisu bile tako dobre. Nemoj nam recu 6 losih stvari, nego samo 3." To je za njega bio veliki izazov.

Ja bih i svakog od vas izazvao na isti nacin. Za svaki negativan komentar koji kazete prisilite se da kazete i nesto pozitivno, cak i ako to zvuci glupo. Ako ustanete ujutro i kazete: "Grozno, danas ce padati kisa", odmah recite: "Cvece i trava ce uzivati u kisi." Vasa zena ce vas onda jako cudno pogledati. Deca ce mozda reci: "Da li je to nas otac?" Ali pokusajte! Ako vozite kola i neko izleti pred vas, a vi naglo zakocite, pokusajte da ne kazete nista negativno. Budite zahvalni sto vam kocnice dobro rade. Nadjite nesto pozitivno u svakoj nezgodi. Tesko je, ali vi ste sada jaka licnost i vi to mozete. Pokusajte i otkricete da cete imati blagoslov od toga, a i ljudi oko vas.

Svetski strucnjak za pitanje stresa je Dr. Hans Saliye iz Kanade. Mnogo knjiga je napisao o stresu. Mnoge knjige ni vi ni ja ne mozemo citati jer su jako strucne. Ali napisao je i par knjiga za jednostavne ljudе. On razmatra stres na jednostavan nacin. On nam kaze da je stres bilo sto vrsi neki pritisak na nas, bilo mentalno ili fizicki.

Stres moze biti i dobar i los. To zavisi od nase reakcije na pritisak. Ako koristite svoj um i odvojite malo vremena, svaki stres se moze pretvoriti u pozitivno iskustvo. Ali, ukoliko pokusate da odgovorite odmah, brzo, vi cete samo jos vise da povecate taj stres. Dr Saliye kaze da svako zivo bice, i biljke iivotinje, pate od stresa. Ljudi su i ovde specificni, jer mogu da kontrolisu situaciju umesto da okolnosti vladaju njima. Mi imamo logiku i sposobnost razmisljanja. Ne moramo samo da se prilagodjavamo okolini. Bila to situacija ili pojedinac, mi biramo kako cemo reagovati.

Poznati crnacki vodja u SAD pre mnogo godina je rekao: "Mozete mi uciniti sta god hocete, ali me nikad ne mozete tako uniziti da vas zamrzim." Meni se svidja ovaj savet. Ne dozvolite nikome da vas toliko unizi da ga mrzite. Mrznja je otrov. I vama smeta isto koliko i onome koga mrzite. Ne dozvolite da vas iko tako degradira. Niko vas na to ne moze naterati. Dr Saliye je rekao da je najbolje resenje za stres, ili za srecu, u jednoj reci: "Zahvalnost". Budite zahvalni. Uvek imajte nesto bolje uivotu od drugih .

Jedan covek je rekao: "Zalio sam se jednom sto nisam imao cipele, sve dok nisam video coveka koji nije imao stopala." Mi imamo dosta toga za sta mozemo biti zahvalni, nesto sto drugi nikad nisu imali, niti ce ikada imati.

Da biste bili srecni, predlazem vam da se okupirate pomaganjem drugim ljudima. Uvek postoji nesto sto mozete uciniti za nekog ko je manje srecan od vas. Vi ste uvek mudriji ili jaci ili bogatiji od nekoga. Mozda u sebi imate vise ljubavi ili razumevanja od drugih. Sta god da imate vise od neke druge osobe, imacete radost ako to podelite s njom. Budite spremni da date onome kome je to potrebno.

Solomun, najmudriji covek, rekao je: "Podasna ruka biva bogatija, i ko napaja, sam ce biti napojen." Kad god dajete, uvek cete i primiti. Zato se kaze da je "blazenije davati nego primati". Mozete doci u situaciju da pomazete ljudima kojima bas i ne biste zeleli da pomognete. Kad pomazete nekom, morate da odvojite svoje vreme, a mi smo sebicna stvorenja i zelimo da vreme potrosimo na nas ili na svoju porodicu. Ne volimo da trosimo vreme na druge. Ako imate vreme samo za sebe i svoju porodicu, onda zivite u veoma malom svetu i umrecete kao veoma usamljena osoba. Vas svet treba da bude mnogo veci od vas i vase porodice. Nikad necete biti srecni sluzeci samo sebi. Vasa najveca sreca doci ce ako pomazete drugima. To moze biti izazov, jer je za to potrebno vreme, a vreme je dragoceno.

Nas zivot se sastoji od vremena. Kada nekome pomazete, vi mu dajete deo svog zivota. Isto tako mi za druge mozemo dati deo svog zivota - nase vreme, pomazuci im. Bez obzira ko su i odakle su, mi im mozemo pomagati.

Bio sam po zatvorima i ustanovama za bolesti zavisnosti. Pricao sam sa ljudima kojima je bio potreban deo mog zivota, moje vreme, i bio sam spreman da im to dam. Ljudima koji su u zatvoru, ili koriste drogu, nedostaje velika dragocenost - ljubav. Oni ne veruju da ih iko stvarno zaista voli. Zato pokusavaju da

pronadju ljubav i srecu, a kriminal i droga cine se kao jedini nacin da do toga dodju. Zato kad im stvarno pokazemo sta je stvarna ljubav, uvek me zadirajuje nacin na koji oni odgovaraju.

Nije u redu to sto se dogodilo mnogim ljudima, i mnoge stvari u nasemivotu nisu fer. Ali, mi mozemo biti zahvalni i mozemo pomagati drugima. Ne smemo usmeravati misli na lose stvari koje se dogadjaju u nasem svetu. "Srce veselo pomaze kao lek, a duh zalostan susi kosti", kaze Solomun. Veselo srce je zaista izvrstan lek. Bez obzira u kakvoj ste situaciji, sigurno mozete da pronadjete nesto veselo u svomivotu.

Dobra vest! Da li znate neku dobru vest? Takvu vest treba s nekim podeliti, zar ne? Imate li ljubazne reci da ih s nekim podelite? Slatke su kao med, lek kostima i dusi.

Nekad zaista upadamo u veliki stres i jako smo nervozni. Postoji jedna laka vezba koju mozemo izvesti da bi nam bilo lakse. Ova vezba oslobadja pozitivni endorfin u mozgu. To je hemikalija koja cini da se dobro osecate. Ona se oslobadja u mozgu kad kazete: "Molim vas", "Hvala" i "Volim te". Nas mozak moze da luci i negativni endorfin kada vicemo ili psujemo. To sprecava imuni sistem da radi kako treba, pa mozemo postati jako bolesni. Strucnjaci su uspeli da izoluju pozitivni endorfin i poceli su da ga daju ljudima koji su depresivni ili imaju zelju za samoubistvom. Ta injekcija je jako skupa, kosta hiljade dolara, a ja cu vam pokazati kako da je dobijete besplatno.

Pomaganje drugima

Jedna od najvaznijih stvari da bi pomogli sebi je, dakle, da misli sa sebe pomerimo na razmisljanje kako da pomognemo drugim ljudima. Ustanovio sam da kad god pomazem drugima i dajem im deo svog vremena, to je pomalo sebicno, jer sam uvek ja taj koji dobija najvise blagoslova. Od tih blagoslova se uvek dobro osecam.

Svima je potrebna ljubav. Neka vas nista sto ljudi govore ili cine ne spreci da ih volite. To ce u vasem zivotu doneti velike blagoslove. Mi cesto samo prolazimo po ovoj zemlji i ne razmisljamo o tome da li cinimo dobro, i propustamo nas zivot. Razlog nesreci mnogih ljudi u svetu je sto ne znaju sta je zaista uspeh. Kada znamo sta je stvarni uspeh, ne moramo vise da brinemo. Mozemo biti srecni. Mnogi ljudi su zabrinuti za svoj uspeh. Nekada uspeh lici na leptira koga je tesko uhvatiti. Ali ako znamo gde se leptir nalazi, onda ga mozemo uhvatiti i uzivati u njemu.

Zato ne mislimo na sebe i na nase probleme, nego budimo zahvalni za ono sto imamo. Pomozimo drugima koji nemaju ono sto mi imamo. Postoji mnogo divnih stvari na ovom svetu. Kada pogledamo ruzu koja raste, tacno je da na grmu ima vise trnja nego cvetova, i zato je mnogo lakse videti trnje, zar ne? Ali ako odaberete, vi mozete gledati cvetove ruze. Mozete uzivati u njenim bojama i izgledu. Mozete da je mirisete. To sam ja izabrao.

Gledajte i vi na ruze. Pocnite da ih mirisete. One su tu i cekaju vas. Samo odvojte dovoljno vremena da mozete uzivati u njima. Nemojte se brinuti nego budite srecni!